

The logo for FCG, consisting of the letters 'FCG' in a bold, dark teal font, followed by a small orange dot.

Finnish
Consulting
Group

Hankilan ja Keson tuulivoimahankkeen laajennus, Kärsämäki, Haapavesi & Haapajärvi

LIITE 1: VAIKUTUSKOHTTEEN HERKKYYDEN/ARVON JA MUUTOKSEN SUU-
RUUSLUOKAN MÄÄRITTÄMISESSÄ KÄYTETYT KRITERIT

Sisällysluettelo

1	Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön	3
2	Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön	7
3	Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön	11
4	Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pinta- ja pohjavesiin	13
5	Vaikutukset ilmastoon	18
6	Vaikutukset kasvillisuuteen ja arvokkaisiin luontokohteisiin	19
7	Vaikutukset linnustoon	20
8	Vaikutukset eläimistöön	25
9	Vaikutukset Natura-alueisiin, luonnonsuojelualueisiin ja luonnonsuojeluohjelmien alueisiin.....	28
10	Vaikutukset riistalajistoon ja metsästyksen	29
11	Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen	30
11.1	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.....	30
11.2	Vaikutukset äänimaisemaan.....	31
11.3	Vaikutukset valo-olosuhteisiin.....	32
12	Vaikutukset liikenteeseen	34
13	Vaikutukset elinkeinotoimintaan ja luonnonvarojen hyödyntämiseen	35
13.1	Vaikutukset elinkeinotoimintaan	35
13.2	Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen	36
14	Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen	39

1 Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Taulukko 1.1 Kaavoitukseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Hankealueen kaavoitus on kokonaisuudessaan tai lähes kokonaisuudessaan suunnitellun hankkeen mukaista.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat melko pieniä tai vain vähän työläisiä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>	<p>Hankealuetta ei ole kaavoitettu tai kaavoitus ei ole suunnitellun hankkeen mukaista, mutta muutokset ovat suhteellisen helposti tehtävissä kaavaan.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat kohtalaisien suuria tai kohtalaisen työläisiä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>	<p>Vaikutusalue on kaavoitettu osittain vaativaan maankäyttöön kuten asumiseen tai virkistyskäyttöön.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat suuria tai työläisiä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p> <p>Hanke voi myös asettaa paineita lähiympäristön kaavamuutoksille, esim. infran muodossa.</p>	<p>Vaikutusalue on kaavoitettu kokonaisuudessaan vaativaan maankäyttöön kuten asumiseen tai virkistyskäyttöön.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat hyvin suuria tai erittäin työläisiä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>

Taulukko 1.2 Maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Alueella on vain vähän asutusta, virkistyskäyttöä, arvokkaita luontokohteita tai muita häiriöille herkkiä toimintoja.</p> <p>Alue, jolla ei sijaitse häiriintyviä toimintoja tai niitä on vain vähän. Esim. teollisuus-, turvetuotanto- tai metsätalouskäytössä oleva alue.</p> <p>Liikenne- ja teollisuusympäristöt tms. itse häiriötä aiheuttavien toimintojen alueet, joilla ei ole suuressa määrin asutusta, virkistyskäyttöä tai muita häiriöille herkkiä toimintoja.</p>	<p>Vaikutusalue, jolla on jonkin verran virkistyskohteita ja mahdollisesti maakunnallisesti tai paikallisesti tärkeä maisema-, kulttuuri- tai luontokohteita.</p> <p>Vaikutusalue, joka on osin rakennettua ja alueella on jonkin verran asutusta. Ennestään rakentamaton alue, johon kohdistuu jonkin verran melu- tai muita häiriöitä.</p> <p>Ennestään rakennetut alueet, joiden asukasmäärä on vähäinen; ennestään rakentamattomat alueet, joilla on jonkin verran melu- tai muita häiriöitä; alueet, joilla virkistysalueita on runsaasti tai virkistysreitit helposti korvattavissa toisilla.</p>	<p>Vaikutusalue, jolla on maakunnallisesti tai valtakunnallisesti tärkeä maisema-, kulttuuri- tai luontokohteita.</p> <p>Vaikutusalue, jolla sijaitsee häiriintyviä toimintoja, kuten asutusta tai virkistys- tai matkailukohteita.</p> <p>Asuinalueet, niiden välittömät lähiympäristöt, luontokohteet sekä lähivirkistysalueet ja muut viherverkoston kohteet, joiden riittävyys käyttäjämääriin suhteutettuna on heikko. Alueilla on käyttäjämääriin nähden niukasti virkistysalueita tai muutoin heikot mahdollisuudet osoittaa korvaavia virkistysreittejä ja -alueita.</p>	<p>Vaikutusalue, jolla on runsaasti, useita tai laajoja maakunnallisesti tai valtakunnallisesti tärkeä maisema-, kulttuuri- tai luontokohteita.</p> <p>Vaikutusalue, jolla sijaitsee runsaasti häiriintyviä toimintoja, kuten asutusta tai paljon käytettyjä virkistys- tai matkailukohteita.</p> <p>Asuinalueet, niiden välittömät lähiympäristöt, luontokohteet sekä lähivirkistysalueet ja muut viherverkoston kohteet, joiden riittävyys käyttäjämääriin suhteutettuna on hyvin heikko. Alueilla on käyttäjämääriin nähden hyvin niukasti virkistysalueita tai muutoin erittäin heikot mahdollisuudet osoittaa korvaavia virkistysreittejä ja -alueita.</p>

Taulukko 1.3 Rakennettuun ympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Vaikutusalueella, jossa on rakennettua ympäristöä, on maakuntakaava käytössä.</p> <p>Vaikutusalueen kaavoitus on kokonaisuudessaan tai lähes kokonaisuudessaan suunnitellun hankkeen mukaista.</p> <p>Alueella ei sijaitse rakennetun ympäristön suojelekohteita tai niitä on vain vähäisesti, eikä alueen kaupunkikuva ole herkkää tai sijoitettavat toiminnot sopeutuvat siihen.</p> <p>Teollisuusalueet, tehtaat tai vastaavia rakennuksia alueelle.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat melko pieniä tai vähän työläitä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>	<p>Vaikutusalueella, jossa on rakennettua ympäristöä, on yleiskaava käytössä.</p> <p>Vaikutusaluetta ei ole kaavoitettu tai kaavoitus ei ole suunnitellun hankkeen mukaista.</p> <p>Alueella sijaitsee vain vähän rakennetun ympäristön suojelekohteita, eikä alueen kaupunkikuva ole herkkää tai sijoitettavat toiminnot sopeutuvat siihen melko hyvin.</p> <p>Yksittäisiä vapaa-ajan tai vakituisia asumuksia tai vastaavia rakennuksia alueella.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat kohtalaisien suuria tai kohtalaisen työläitä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>	<p>Vaikutusalueella, jossa on rakennettua ympäristöä, on asemakaava käytössä osalla aluetta.</p> <p>Vaikutusalue on kaavoitettu osittain vaativaan maankäyttöön kuten vapaa-ajan asumiseen, asumiseen tai virkistyskäyttöön.</p> <p>Pysyvät asumukset osalla aluetta tai muuta vastaavaa alueella.</p> <p>Alueella sijaitsee paljon rakennetun ympäristön suojelekohteita tai ne ovat herkkiä. Kaupunkikuva on herkkä.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat suuria tai työläitä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>	<p>Vaikutusalueella, jossa on rakennettua ympäristöä, on asemakaava käytössä koko alueella.</p> <p>Vaikutusalue on kaavoitettu kokonaisuudessaan vaativaan maankäyttöön kuten vapaa-ajan asumiseen, asumiseen tai virkistyskäyttöön.</p> <p>Pysyvät asumukset koko alueella tai muuta vastaavaa alueella.</p> <p>Alueella sijaitsee paljon rakennetun ympäristön suojelekohteita tai ne ovat erityisen herkkiä. Kaupunkikuva on erityisen herkkä.</p> <p>Tarvittavat muutokset kaavaan ovat hyvin suuria tai erittäin työläitä, jos uusia toimintoja halutaan tuoda kaavaan.</p>

Taulukko 1.4 Kaavoitukseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Hanke on lähes kaavoituksen mukainen aiheuttaen kaavoihin vain vähäisiä muutoksia.</p> <p>Hanke heikentää hieman vaikutusalueen herkkien toimintojen, kuten asumisen ja virkistysalueiden, kaavoitusedellytyksiä.</p> <p>Hanke on pääasiassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukainen.</p>	<p>Hanke edellyttää alueen kaavoitusta tai kaavamuu- tosta asema- tai yleiskaava- vatasolla.</p> <p>Hanke heikentää jonkin verran vaikutusalueen herkkien toimintojen, ku- ten asumisen ja virkistys- alueiden, kaavoitusedel- lytyksiä.</p> <p>Hanke on suurimmilta osin VAT:n mukainen.</p>	<p>Hanke edellyttää suuria muutoksia nykyiseen kaa- vaan tai uusien kaavojen laatimista.</p> <p>Hanke heikentää huomatta- vasti vaikutusalueen her- kien toimintojen, kuten asu- misen ja virkistysalueiden, kaavoitusedellytyksiä.</p> <p>Hanke vaikeuttaa joidenkin VAT:ien toteuttamista.</p>	<p>Hanke edellyttää erittäin suuria muutoksia nykyi- seen kaavaan tai uusien kaavojen laatimista.</p> <p>Hanke heikentää erittäin huomattavasti vaikutus- alueen herkkien toimin- tojen, kuten asumisen ja virkistysalueiden, kaavoit- usedellytyksiä.</p> <p>Hanke estää joidenkin VAT:ien toteuttamista.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hanke parantaa hieman vaikutusalueen kaavoitus- edellytyksiä.</p>	<p>Hanke parantaa jonkin verran vaikutusalueen kaa- voitusedellytyksiä.</p>	<p>Hanke parantaa paljon vai- kutusalueen kaavoitusedel- lytyksiä.</p>	<p>Hanke parantaa erittäin paljon vaikutusalueen kaavoitusedellytyksiä.</p>

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Alueen luonne määrittee, pidetäänkö myös teollisuuden kaavoitusedellytysten parantaminen positiivisena vaikutuksena.	Alueen luonne määrittee, pidetäänkö myös teollisuuden kaavoitusedellytysten parantaminen positiivisena vaikutuksena.	Alueen luonne määrittee, pidetäänkö myös teollisuuden kaavoitusedellytysten parantaminen positiivisena vaikutuksena.	Alueen luonne määrittee, pidetäänkö myös teollisuuden kaavoitusedellytysten parantaminen positiivisena vaikutuksena.

Taulukko 1.5 Maankäyttöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Muutoksen myötä alueen toiminnot eivät juuri muutu. Nykyisiä toimintoja täydennetään vastaavanlaisilla ja ne tukeutuvat olemassa olevaan infrastruktuuriin.</p> <p>Muutos aiheuttaa pieniä kaavamutoksia, joiden laatiminen ei herätä vastarintaa osallisissa.</p> <p>Toiminnan luonne on josain määrin kielteinen.</p>	<p>Muutos tuo alueelle uusia toimintoja tai toiminnot vaativat uuden infrastruktuurin rakentamista. Alueen nykyinen toiminta tai kaavoitettu toiminta on hankkeen toimintaa tukevaa, kuten energiatuotantoa tai teollisuutta. Toiminnot ovat järjestettävissä nykyisten siitä heikentymättä.</p> <p>Muutos aiheuttaa osalle aluetta kaavan tai kaavamutoksen laatimista.</p> <p>Muutoksen tuoma toimintojen luonne on melko kielteinen.</p> <p>Hankkeesta aiheutuu kohtalaista muutosta alueen maankäytölle tai yhdyskuntarakenteelle.</p>	<p>Muutos estää suuren osan alueelle tai sen ympäristöön aikaisemmin suunniteltujen toimintojen toteuttamisen.</p> <p>Muutos edellyttää suurelta osin uuden kaavan laatimista tai muuttamista yleiskaava- tai maakuntakaavatasolla.</p> <p>Muutoksen tuoma toimintojen luonne on kielteinen.</p> <p>Muutos muuttaa nykyistä yhdyskuntarakennetta paljon, esim. yhdyskuntarakenne pirstaloituu, vaikeutetaan asumiseen ja virkistykseen yhtenäisten alueiden muodostamista tulevaisuudessa.</p>	<p>Muutos estää täysin alueelle tai sen ympäristöön suunniteltujen toimintojen toteuttamisen.</p> <p>Muutos edellyttää täysin uuden kaavan laatimista tai muuttamista yleiskaava- tai maakuntakaavatasolla.</p> <p>Muutoksen tuoma toimintojen luonne on erittäin kielteinen.</p> <p>Hanke muuttaa nykyistä yhdyskuntarakennetta erittäin paljon, esim. yhdyskuntarakenne pirstaloituu, vaikeutetaan asumiseen ja virkistykseen yhtenäisten alueiden muodostamista tulevaisuudessa.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Toiminnan luonne on josain määrin positiivinen.</p> <p>Hankkeesta aiheutuu vähäisiä positiivisia muutoksia alueen maankäytölle tai yhdyskuntarakenteelle.</p>	<p>Muutoksen tuoma toimintojen luonne on melko positiivinen.</p> <p>Hankkeesta aiheutuu kohtalaista positiivisia muutoksia alueen maankäytölle tai yhdyskuntarakenteelle.</p>	<p>Muutoksen tuoma toimintojen luonne on positiivinen.</p> <p>Muutos muuttaa nykyistä yhdyskuntarakennetta tai maankäyttöä paljon positiiviseen suuntaan.</p>	<p>Muutoksen tuoma toimintojen luonne on erittäin positiivinen.</p> <p>Hanke muuttaa nykyistä yhdyskuntarakennetta tai maankäyttöä erittäin paljon positiiviseen suuntaan.</p>

Taulukko 1.6 Rakennettuun ympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Nykyinen rakennettu ympäristö muuttuu vain vähän.</p> <p>Kehittäminen muuttuu jonkin verran rajoitetuksi.</p> <p>Hanke on linjassa tai poikkeaa vain hieman rakennetun ympäristön osalta nykyisestä kaavoituksesta maakunta-, yleis- tai asemakaavan tasolla.</p>	<p>Nykyinen rakennettu ympäristö muuttuu jonkin verran.</p> <p>Kehittäminen muuttuu rajoitetuksi.</p> <p>Toiminta poikkeaa jonkin verran rakennetun ympäristön osalta nykyisestä kaavoituksesta maakunta-, yleis- tai asemakaavan tasolla.</p>	<p>Nykyinen rakennettu ympäristö muuttuu paljon.</p> <p>Kehittäminen pysähtyy.</p> <p>Hanke poikkeaa selvästi rakennetun ympäristön osalta nykyisestä kaavoituksesta maakunta-, yleis- tai asemakaavan tasolla.</p>	<p>Nykyisen rakennetun ympäristön rakennukset poistetaan.</p> <p>Kehittäminen loppuu pysyvästi.</p> <p>Hanke on rakennetun ympäristön osalta vastoin nykyistä kaavoitusta maakunta-, yleis- tai asemakaavan tasolla.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Nykyinen rakennettu ympäristö muuttuu vain vähän.</p> <p>Kehittämiselle tulee vain vähän enemmän edellytyksiä.</p> <p>Hanke parantaa vähän rakennetun ympäristön osalta alueen kaavoitusedellytyksiä.</p>	<p>Nykyinen rakennettu ympäristö muuttuu jonkin verran.</p> <p>Kehittämisen edellytykset paranevat jonkin verran.</p> <p>Hanke parantaa jonkin verran rakennetun ympäristön osalta alueen kaavoitusedellytyksiä.</p>	<p>Nykyinen rakennettu ympäristö muuttuu paljon.</p> <p>Kehittämisen edellytykset paranevat selvästi.</p> <p>Hanke parantaa selvästi rakennetun ympäristön osalta alueen kaavoitusedellytyksiä.</p>	<p>Nykyisen rakennetun ympäristön rakennukset poistetaan.</p> <p>Kehittämisen edellytykset paranevat erittäin selvästi.</p> <p>Hanke parantaa erittäin selvästi rakennetun ympäristön osalta alueen kaavoitusedellytyksiä.</p>

2 Vaikutukset maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön

Taulukko 2.1 Maiseman ja kulttuuriympäristön vaikutuskohteiden herkkyyden kriteerit

Osatekijä	Vaikutuskohteen herkkyys			
	Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Luokiteltu arvo perustuu lainsäädäntöön, ohjelmiin, kaavoitukseen ja inventointeihin	ei arvoa paikallinen arvoalue tai kohde asiantuntijan arvion mukaan	paikallinen arvoalue tai kohde asiantuntijan arvion mukaan maakunnallinen arvoalue tai kohde	Valtakunnallinen arvo esim. VAMA 2021, RKY 2009,	Kansainvälinen arvo esim. Maailmanperintökohteet, Kansallismaisemat
Yhteiskunnallinen merkitys perustuu tunnistettuihin vakituisen ja vapaa-ajan asumisen sijoittumiseen, virkistyskohteisiin sekä luonto- ja kulttuuri- matkailukohteisiin	Ei merkitystä tai vähäinen maisemallinen merkitys pienelle joukolle ihmisiä	Maisemallinen merkitys vakituiselle tai vapaa-ajan asumiselle, paikalliselle ja/tai maakunnalliselle virkistyskäytölle ja/tai maakunnalliselle luonto- ja kulttuurimatkailulle esim. maakuntakavassa osoitetut virkistyskohteet, retkeilyreitit ym.	Maisemallista merkitystä ylimaakunnalliselle virkistys-, luonto- tai kulttuuri- matkailulle esim. Kansallispuistot	Maisemallista merkitystä kansainväliselle luonto- tai kulttuuri- matkailulle
Maiseman sietokyky Perustuu maiseman analysointiin; maisematyyppiin, maisemakuvaan, maiseman luonteeseen, ympäristön ajalliseen luonteeseen, ihmisen toimintoihin maisemassa, toimintojen jatkuvuuteen, erityispiirteisiin, näkymäsektoreihin ja maamerkkeihin	Luonteeltaan teollinen maisema, ihmisen vaikutus hallitseva, tehokkaasti rakennetut alueet, energiatuotantoalueet, liikennealueet, teolliset alueet Ympäristön ajallinen luonne teollinen tai moderni Maisemakuva on pääosin rikkonainen tai epäyhtenäinen	Maisemassa on ihmisen vaikutusta, mutta se ei ole teollista Suurmittakaavaiset maatalousalueet, taolousmetsät, voimakkaasti rakennetut matkailualueet Ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt tai arvokasta ympäristöä aiemmin leimannut	Maisema, jossa ihmisen vaikutus on vähäistä tai luontevasti maisemaan sovitettua Perinteiset maaseudun kulttuuriympäristöt, tavanomaiset vaara- tai tunturi- maisemat Maisemakuvassa erottuvat eheät ja merkittävät selänteiden lakialueet	Maisema on pääosin koskemattomaa luontomaisemaa tai erityisen hyvin historialliset piirteet säilyttänyttä kulttuuriympäristöä Luonnonympäristöt ja erämaa-alueet, joissa ei ole lainkaan ihmisen toiminnan merkkejä, suurtunturit, harvinaiset ja ainutlaatuiset kulttuuriympäristöt

	<p>Maisemassa on havaittavissa runsaasti maisemavaurioita</p> <p>Vaikutuskohteelta ei avaudu merkittäviä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan</p> <p>Vaikutuskohteella ei ole maamerkkejä</p> <p>Vaikutuskohde ei ole seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta erityinen</p> <p>Suuripiirteinen maiseman mittakaava</p>	<p>toiminta on muuttunut tai muutoksessa</p> <p>Maisemakuva on paikoin epäyhtenäinen ja pääosin tavanomainen</p> <p>Vaikutuskohteelta avautuu joitakin näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan</p> <p>Vaikutuskohteella on maamerkkejä, mutta ei erityisen edustavia</p> <p>Vaikutuskohteella on jonkin verran merkitystä seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta</p> <p>Vaihteleva maiseman mittakaava, mutta enemmän suuripiirteinen</p>	<p>Ympäristön arvokkaat ominaispiirteet synnyttänyt toiminta jatkuu ja arvokasta ympäristöä leimaava toiminta on jatkunut pitkään samantyyppisenä</p> <p>Maisemakuva on yhtenäinen ja eheä sekä vaikuttava</p> <p>Vaikutuskohteelta avautuu tärkeitä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan</p> <p>Vaikutuskohteella on yksi edustava maamerkki</p> <p>Vaikutuskohteella on erityistä merkitystä seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta</p> <p>Vaihteleva maiseman mittakaava, mutta enemmän pienipiirteinen</p>	<p>Ympäristön arvokaiden ominaispiirteiden ajallinen luonne on pääosin historiallinen tai muuttumaton</p> <p>Maisemakuva on yhtenäinen ja eheä sekä erityisen vaikuttava</p> <p>Vaikutuskohteelta avautuu erityisen tärkeitä näkymiä suunniteltujen tuulivoimaloiden suuntaan</p> <p>Vaikutuskohteella on useita edustavia maamerkkejä</p> <p>Vaikutuskohteella on ainutlaatuista merkitystä seudun maiseman piirteiden tai identiteetin hahmottamisen kannalta</p> <p>Erittäin pienipiirteinen maiseman mittakaava</p>
--	---	--	--	---

Taulukko 2.2 Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien muutosten suuruusluokan kriteerit.

Osatekijä	Kielteinen muutoksen suuruus				
	Ei muutosta	Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----

<p>Tuulivoimaloiden etäisyys ja näkyvyys</p> <p>Vaikutuskohteen etäisyys suunnitelluista tuulivoimaloista</p> <p>Muutoksen näkyminen vaikutuskohteen alueella</p>	<p>Vaikutuskohde sijaitsee teoreettisella maksiminäkyvyysalueella (30–40 km) tai sitä kauempana</p> <p>Ei näkyvyyttä</p>	<p>Vaikutuskohde sijaitsee kauko-vaikutusalueella (20-30 km)</p> <p>Muutos näkyy kohteessa vähäisesti; kapeat näkymäsektorit, tuulivoimalat jäävät pääosin maastonmuotojen tai muiden näkymäesteiden taakse, tuulivoimalat näkyvät hyvin kapealla sektorilla horisontissa</p>	<p>Vaikutuskohde sijaitsee välivaikutusalueella tai kaukovaikutusalueella (8-20 km tai 20-30 km)</p> <p>Muutos näkyy kohteessa paikoin; melko kapeat näkymäsektorit, tuulivoimalat jäävät usein maastonmuotojen tai muiden näkymäesteiden taakse, tuulivoimalat näkyvät melko kapealla tai paikoin horisontissa</p>	<p>Vaikutuskohde sijaitsee lähi-vaikutusalueella tai väli-vaikutusalueella (0-8 km tai 8-20 km)</p> <p>Muutos näkyy kohteessa melko laajalle alueelle, paikoin laajoissa näkymäsektoreissa ja usein esteettömästi, tuulivoimalat näkyvät melko leveällä sektorilla horisontissa</p>	<p>Vaikutuskohde sijaitsee välittömässä lähiympäristössä tai lähi-vaikutusalueella (0-2 km tai 2-8 km)</p> <p>Muutos näkyy kohteessa laajalle alueelle, laajoissa näkymäsektoreissa, esteettömästi ja laajasti horisontissa</p>
<p>Maiseman ja kulttuuriympäristön tärkeiden ominaispiirteiden sekä maiseman visuaalisen luonteen muutos</p> <p>Muutoksen aiheuttama heikennys maiseman ominaispiirteiden säilymiseen, maisemakuvan eheyteen, yhtenäisyyteen tai mittakaavaan</p>	<p>Ei muutosta</p>	<p>Vähäinen heikennys</p> <p>Vähäinen muutos</p>	<p>Jonkin verran heikennystä</p> <p>Muutoksia paikoin</p>	<p>Oleellinen heikennys</p> <p>Häiriintyy huomattavasti</p> <p>Huomattavia muutoksia melko laajalle alueelle</p>	<p>Muutos mitätöi maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuudet ja/tai ne katoavat muutoksen myötä</p> <p>Huomattavia muutoksia laajalle alueelle</p>
<p>Maamerkit ja muut erityiset maisemakohteet</p> <p>Maamerkin tai muun erityisen</p>	<p>Ei muutosta</p>	<p>Heikentyy hie- man</p>	<p>Heikentyy jonkin verran</p>	<p>Heikentyy huomattavasti</p>	<p>Mitätöityy</p>

kohteen aseman heikentyminen maisemassa					
Maiseman kokeminen Maiseman luonteen muutos niin, että kokemus maisemasta tai alueen käyttö muuttuu kielteiseen suuntaan	Ei muutosta	Muuttuu hieman	Muuttuu osittain	Muuttuu selvästi	Myönteinen kokemus estyy kokonaan
	Myönteinen muutoksen suuruus				
	Ei muutosta	Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
	Ei muutosta	Hanke parantaa hieman vaikutusalueen maiseman/kulttuuriympäristön laatua ja/tai tuo vähäisessä määrin lisää kiinnostavuutta maisemakuvaan.	Hanke parantaa jonkin verran vaikutusalueen maiseman/kulttuuriympäristön laatua ja/tai tuo jonkin verran lisää kiinnostavuutta maisemakuvaan.	Hanke parantaa paljon vaikutusalueen maiseman/kulttuuriympäristön laatua ja/tai tuo selvästi lisää kiinnostavuutta maisemakuvaan.	Hanke parantaa erittäin paljon vaikutusalueen maiseman/kulttuuriympäristön laatua ja/tai tuo merkittävästi lisää kiinnostavuutta maisemakuvaan.

Taulukko 2.3 Maiseman ja kulttuuriympäristön vaikutustenarvioinnin apuna käytetty ristiintaulukointimenetelmä

Vaikutuksen merkittävyys		Myönteinen muutoksen suuruus				
		Ei muutosta	Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Kohteen herkkyyks	Vähäinen	Ei vaikutusta	Vähäinen	Vähäinen	Kohtalainen*	Suuri*
	Kohtalainen	Ei vaikutusta	Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Suuri
	Suuri	Ei vaikutusta	Kohtalainen*	Suuri	Suuri	Erittäin suuri
	Erittäin suuri	Ei vaikutusta	Suuri*	Suuri	Erittäin suuri	Erittäin suuri
Vaikutuksen merkittävyys		Kielteinen muutoksen suuruus				
		Ei muutosta	Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Kohteen herkkyyks	Vähäinen	Ei vaikutusta	Vähäinen	Vähäinen	Kohtalainen*	Suuri*
	Kohtalainen	Ei vaikutusta	Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Suuri
	Suuri	Ei vaikutusta	Kohtalainen*	Suuri	Suuri	Erittäin suuri

	Erittäin suuri	Ei vaikutusta	Suuri*	Suuri	Erittäin suuri	Erittäin suuri
--	----------------	---------------	--------	-------	----------------	----------------

* = Näissä tapauksissa merkittävyys saattaa olla vähäisempi asiantuntijan arvion mukaan

3 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Taulukko 3.1 Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Hankkeen rakenteiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse arkeologisia kulttuuriperintökohteita.</p> <p>Ajallisesti tai tyylillisesti epäyhtenäisinä rakentuneet arkeologiset kulttuuriperintökohteet tai aluekokonaisuudet, joissa on ennestään maisemavaurioita tai häiriöitä.</p>	<p>Hankkeen rakenteiden välittömässä läheisyydessä sijaitsee arkeologisia kulttuuriperintökohteita, joiden tuhoutuminen on vältettävissä, kun kohteet merkitään maastossa ja huomioidaan rakentamisvaiheessa.</p> <p>Aiemmin muutoksille jossain määrin altistuneet tai osittain pirstoutuneet arkeologiset kulttuuriperintökohteet tai –aluekokonaisuudet.</p>	<p>Hankkeen rakenteiden välittömässä läheisyydessä sijaitsee arkeologisia kulttuuriperintökohteita, joiden tuhoutuminen on pääosin vältettävissä, kun kohteet merkitään maastossa ja huomioidaan rakentamisvaiheessa.</p> <p>Maisemaltaan tai käyttötarkoituksiltaan enimmäkseen alkuperäisinä säilyneet arkeologiset kulttuuriperintökohteet tai aluekokonaisuudet.</p>	<p>Hankkeen rakentamisalueilla sijaitsee arkeologisia kulttuuriperintökohteita, jotka oletettavasti tuhoutuvat rakentamisvaiheessa, vaikka ne merkitäisiin maastossa.</p> <p>Maisemaltaan tai käyttötarkoituksiltaan alkuperäisinä säilyneet arkeologiset kulttuuriperintökohteet tai aluekokonaisuudet.</p>

Taulukko 3.2 Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Hankkeen aiheuttama maiseman muutos saattaa näkyä arkeologisen kulttuuriperintökohteen lähi-alueelle, mutta ei vaikuta kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin heikentävästi.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonteeseen ei kohdistu mainittavia muutoksia. Alueen käyttö tai kokemus alueesta ei muutu.</p> <p>Arkeologinen kulttuuriperintökohde ei tuhoudu.</p>	<p>Hankkeen aiheuttama maiseman muutos näkyy arkeologisen kulttuuriperintökohteen alueelle, mutta ei vaikuta kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonteeseen kohdistuu muutoksia osittain.</p> <p>Alueen käyttö ei muutu, mutta kokemus alueesta muuttuu kielteisesti.</p> <p>Arkeologinen kulttuuriperintökohde ei tuhoudu.</p>	<p>Hanke sijoittuu tai hankkeen aiheuttama maiseman muutos näkyy arkeologisen kulttuuriperintökohteen alueelle ja vaikuttaa kohteen kannalta oleellisten ominaispiirteiden säilymiseen.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen nykyinen käyttö estyy osittain tai kokemus alueesta muuttuu negatiiviseksi.</p> <p>Arkeologinen kulttuuriperintökohde tuhoutuu osittain.</p>	<p>Hanke sijoittuu tai hankkeen aiheuttama maiseman muutos näkyy arkeologisen kulttuuriperintökohteen alueelle ja vaikuttaa oleellisella tavalla kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen nykyinen käyttö estyy.</p> <p>Arkeologinen kulttuuriperintökohde tuhoutuu.</p>

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hankkeen aiheuttama maiseman muutos saattaa näkyä arkeologisen kulttuuriperintökohteen lähi-alueelle, mutta vaikuttaa kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin hieman parantavasti.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonteeseen kohdistuu vähäisiä myönteisiä muutoksia. Alueen käyttö tai kokemus alueesta ei muutu.</p>	<p>Hankkeen aiheuttama maiseman muutos näkyy arkeologisen kulttuuriperintökohteen alueelle ja vaikuttaa kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen jossain määrin parantavasti.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonteeseen kohdistuu muutoksia osittain. Alueen käyttö ei muutu, mutta kokemus alueesta muuttuu myönteisemmäksi.</p>	<p>Hanke sijoittuu tai hankkeen aiheuttama maiseman muutos näkyy arkeologisen kulttuuriperintökohteen alueelle ja vaikuttaa myönteisesti kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen nykyinen käyttö edellytykset paranevat osittain tai kokemus alueesta muuttuu myönteiseksi.</p>	<p>Hanke sijoittuu tai hankkeen aiheuttama maiseman muutos näkyy arkeologisen kulttuuriperintökohteen alueelle ja vaikuttaa oleellisella tavalla myönteisesti kohteen kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymiseen.</p> <p>Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen nykyinen käyttö parantuu selvästi tai kokemus muuttuu hyvin myönteiseksi.</p>

4 Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pinta- ja pohjavesiin

Taulukko 4.1 Maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Alueella ei ole erityisiä kallio- tai maaperämuodostumia, kalliopaljastumia tai -poikkeamia.</p> <p>Kohteen maa- tai kallioperällä ei ole erityistä geologista arvoa.</p> <p>Maa- tai kallioperään geologinen arvo on hyvin paikallinen.</p> <p>Alueen maaperää on muokattu.</p>	<p>Alueella on erityisiä kalliota tai maaperämuodostumia, kalliopaljastumia tai -poikkeamia.</p> <p>Kohteen maa- tai kallioperä on määritetty geologisesti melko arvokkaaksi.</p> <p>Maa- tai kallioperään geologinen arvo on paikallinen.</p> <p>Alueen maaperä on osittain luonnontilassa ja osittain muokattu.</p>	<p>Alueella on arvokkaita (esim. harjijensuojeluohjelmalla suojeltuja) maaperä- tai kalliomuodostumia, kalliopaljastumia tai -poikkeamia.</p> <p>Kohteen maa- tai kallioperä on määritetty geologisesti arvokkaaksi.</p> <p>Maa- tai kallioperän geologinen arvo on alueellinen.</p> <p>Alueen maaperä on pääasiassa luonnontilassa.</p>	<p>Alueella on useita tai laajoja tai erittäin arvokkaita (esim. harjijensuojeluohjelmalla suojeltuja) maaperä- tai kalliomuodostumia, kalliopaljastumia tai -poikkeamia.</p> <p>Kohteen maa- tai kallioperä on määritetty geologisesti erityisen arvokkaaksi.</p> <p>Maa- tai kallioperään geologinen arvo on kansallinen.</p> <p>Alueen maaperä on täysin luonnontilassa.</p>

Taulukko 4.2 Pintavesivaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Paikallinen kalastus-, ekoturismi- tai muu virkistysarvo.</p> <p>Rehevyytaso rehevä - lievästi rehevä.</p> <p>Ekologinen luokitus tyydyttävä tai alapuolella.</p>	<p>Alueellinen kalastus-, ekoturismi- tai muu virkistysarvo.</p> <p>Rehevyytaso lievästi rehevä-karu.</p> <p>Ekologinen luokitus hyvä.</p>	<p>Kansallinen kalastus-, ekoturismi- tai muu virkistysarvo.</p> <p>Rehevyytaso karu.</p> <p>Ekologinen luokitus erinomainen.</p>	<p>Kansainvälinen tai suuri kansallinen kalastus-, ekoturismi- tai muu virkistysarvo.</p> <p>Rehevyytaso erittäin karu.</p> <p>Ekologinen luokitus erinomainen ja ilman ihmisen toiminnan vaikutusta.</p>

Taulukko 4.3 Pohjavesivaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Ei luokiteltua pohjavesialuetta tai vanhan luokituksen mukainen III-luokan pohjavesialue.</p> <p>Pohjavesialueen hyödyntämiskelpoisuuden arviointi vaatii lisätutkimuksia vedensaantiedellytysten, veden laadun tai likaantumisen tai</p>	<p>II-luokan pohjavesialue: Muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, joka soveltuu pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksiensa perusteella yhdiskunnan vedenhankintaan taikka talousvesikäyttöön (keskimäärin 10 m³/vrk tai yli 50 ihmisen tarpeisiin).</p>	<p>I- tai E- luokan pohjavesialue tai pohjavedestä riippuvaisia herkkiä kohteita.</p> <p>I-luokka: Vedenhankintaa varten tärkeän pohjavesialue, jonka vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdiskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin</p>	<p>I- tai E- luokan pohjavesialue tai pohjavedestä riippuvaisia herkkiä kohteita.</p> <p>I-luokka: Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdiskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³/vrk tai yli 50 ihmisen tarpeisiin.</p>

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>muuttumisuhan selvittämiseksi.</p> <p>Alueella ei ole painumakerkkiä rakenteita tai rakennuksia.</p> <p>Pohjaveden laatu on heikko aikaisemman toiminnan vuoksi. Alueen pohjavettä ei käytetä.</p>	<p>Pohjavesialue ei nykytilassa tällaisessa käytössä.</p> <p>Alue, jolla on yksittäisiä talousvesikaivoja tai muutamia pohjavedenpinnan muutoksille herkkiä rakenteita ja rakennuksia.</p> <p>Pohjaveden laatu on selvästi heikentynyt aikaisemman toiminnan johdosta. Pohjavettä ei käytetä talousvetenä.</p>	<p>10 m³/vrk tai yli 50 ihmisen tarpeisiin.</p> <p>E-luokka: pohjavedestä riippuvaisia ekosysteemejä.</p> <p>Asutuskeskus tai asutusta, jossa on pohjavedenpinnan muutoksille herkkiä kohteita.</p> <p>Pohjaveden laatu on hyvä.</p> <p>Pohjavettä käytetään talousvetenä.</p>	<p>E-luokka: pohjavedestä riippuvaisia ekosysteemejä.</p> <p>Taajama tai asutuskeskus, jossa on pohjavedenpinnan muutoksille hyvin herkkiä kohteita.</p> <p>Pohjaveden laatu on erinomainen. Pohjavettä käytetään laajasti talousvetenä.</p>

Taulukko 4.4 Maa- ja kallioperään kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Käsiteltävät massamäärät ovat pieniä.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu vain vähäistä haittaa maa- ja kallioperälle.</p> <p>Vain vähäisiä muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>	<p>Käsiteltävät massamäärät ovat kohtalaisia.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu kohtalaista haittaa maa- ja kallioperälle.</p> <p>Kohtalaisia muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>	<p>Käsiteltävät massamäärät ovat suuria.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu suurta haittaa maa- ja kallioperälle.</p> <p>Suuria muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>	<p>Käsiteltävät massamäärät ovat erittäin suuria.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu erittäin suurta haittaa maa- ja kallioperälle.</p> <p>Hyvin suuria muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Käsiteltävät massamäärät ovat pieniä.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu vähäistä hyötyä maa- ja kallioperälle.</p> <p>Vähäisiä positiivisia muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>	<p>Käsiteltävät massamäärät ovat kohtalaisia.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu kohtalaista hyötyä maa- ja kallioperälle.</p> <p>Kohtalaisia positiivisia muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>	<p>Käsiteltävät massamäärät ovat suuria.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu suurta hyötyä maa- ja kallioperälle.</p> <p>Suuria positiivisia muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>	<p>Käsiteltävät massamäärät ovat erittäin suuria.</p> <p>Toiminnasta aiheutuu erittäin suurta hyötyä maa- ja kallioperälle.</p> <p>Hyvin suuria positiivisia muutoksia maa- tai kallioperän fyysisessä tilassa.</p>

Taulukko 4.5 Pintavesivaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Toiminnan aiheuttamat vesistövaikutukset tai päästöt vesistöihin vähäisiä.</p> <p>Rehevyytaso nousee ja ekologinen tai kemiallinen laatu heikkenee hieman. Rehevyytason luokka ei muutu.</p>	<p>Toiminnan aiheuttamat vesistövaikutukset tai päästöt vesistöihin kohtalaisia.</p> <p>Rehevyytaso nousee ja ekologinen tai kemiallinen laatu heikkenee jonkin verran. Rehevyytason luokka ei kuitenkaan</p>	<p>Toiminnan aiheuttamat vesistövaikutukset tai päästöt vesistöihin suuria.</p> <p>Rehevyytaso nousee ja ekologinen tai kemiallinen luokka heikkenee selvästi.</p> <p>Rehevyytaso nousee yhden luokan (esim. lievästi rehevästä rehevään). Veden</p>	<p>Toiminnan aiheuttamat vesistövaikutukset tai päästöt vesistöihin erittäin suuria.</p> <p>Rehevyytaso nousee ja ekologinen tai kemiallinen luokitus heikkenee erittäin suuresti. Rehevyytaso nousee kaksi luokkaa (esim. lievästi rehevästä erittäin</p>

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Veden ekologinen laatu luokka ei muutu.</p> <p>Vesistön hydrologis-morfologinen tila (veden viipymä, virtausolosuhteet, pinnankorkeus) ei muutu havaittavasti.</p> <p>Vesiekosysteemejä tai niiden osia ei menetetä.</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet nousevat vähän eivätkä ylitä ympäristölaatu normeja.</p> <p>Hankkeesta aiheutuvat haitat lyhytaikaisia ja paikallisia.</p>	<p>muutu. Veden ekologinen laatu luokka ei kuitenkaan muutu.</p> <p>Vesistön hydrologis-morfologinen tila (veden viipymä, virtausolosuhteet, pinnankorkeus) muuttuu jonkin verran.</p> <p>Vähäinen vesiekosysteemin tai sen osan tuhoutuminen.</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet nousevat jonkin verran mutta eivät ylitä ympäristölaatu normeja.</p> <p>Hankkeesta aiheutuvat haitat melko lyhytaikaisia ja paikallisia.</p>	<p>ekologisessa laadussa yhden luokan heikkeneminen (esim. erinomaisesta hyvään).</p> <p>Vesistön hydrologis-morfologinen tila (veden viipymä, virtausolosuhteet, pinnankorkeus) muuttuu selvästi.</p> <p>Osittainen vesiekosysteemin tai sen osan tuhoutuminen.</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet nousevat paljon ja ylittävät ympäristölaatu normit.</p> <p>Hankkeesta aiheutuvat haitat pitkäaikaisia ja/tai alueellisia.</p>	<p>rehevään). Veden ekologisessa laadussa kahden luokan heikkeneminen (esim. erinomaisesta välttävään).</p> <p>Täydellinen vesiekosysteemin tai sen osan tuhoutuminen.</p> <p>Vesistön hydrologis-morfologinen tila (veden viipymä, virtausolosuhteet, pinnankorkeus) muuttuu erittäin merkittävästi.</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet nousevat hyvin paljon ja ylittävät selvästi ympäristölaatu normit.</p> <p>Hankkeesta aiheutuvat haitat pitkäaikaisia ja/tai erittäin laajoja.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Toiminta vähentää haitallisia vesistövaikutuksia tai päästöjä vesistöihin vähän.</p> <p>Rehevyytaso ja ekologinen tai kemiallinen laatu paranee hieman.</p> <p>Rehevyytason luokka ei muutu. Veden ekologinen laatu luokka ei muutu.</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet laskevat vähän.</p>	<p>Toiminta vähentää haitallisia vesistövaikutuksia tai päästöjä vesistöihin kohtalaisesti.</p> <p>Rehevyytaso vähenee ja ekologinen tai kemiallinen luokitus paranee. Rehevyytason luokka ei kuitenkaan muutu. Veden ekologinen laatu luokka ei kuitenkaan muutu.</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet laskevat jonkin verran.</p>	<p>Toiminta vähentää haitallisia vesistövaikutuksia tai päästöjä vesistöihin suuresti.</p> <p>Rehevyytaso laskee ja ekologinen tai kemiallinen luokitus paranee selvästi. Rehevyytaso laskee yhden luokan (esim. rehevästä lievästi rehevään). Veden ekologisen luokka paranee yhden luokan (esim. hyvästä erinomaiseen).</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet laskevat paljon.</p>	<p>Toiminta vähentää haitallisia vesistövaikutuksia tai päästöjä vesistöihin erittäin suuresti.</p> <p>Rehevyytaso laskee ja ekologinen tai kemiallinen luokitus paranee erittäin suuresti. Rehevyytaso laskee kaksi luokkaa (esim. erittäin rehevästä lievästi rehevään). Veden ekologinen luokka paranee kahdella luokalla (esim. välttävästä erinomaiseen).</p> <p>Haitallisten tai vaarallisten aineiden pitoisuudet laskevat hyvin paljon.</p>

Taulukko 4.6 Pohjavesivaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Pohjaveden laadun muutos, joka ei aiheuta asetettujen ta- lousveden laatuvaatimusten tai pohjaveden</p>	<p>Pohjaveden laatuun tai määrään kohdistuva vaikutus, jonka seurauksena pohjaveden laatu pysyy ta- lousvedelle asetettujen</p>	<p>Muutos, jonka seurauksena jokin/jotkin pohjaveden laatu- tekijät ylittävät asetetut pohjaveden laatuvaatimukset tai pohjaveden</p>	<p>Muutos, jonka seurauksena pohjaveden laatu tekijät ylittävät asetetut pohjaveden laatuvaatimukset tai pohjaveden ympäristönormit*</p>

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>ympäristönormien* ylitystä ja/tai pohjaveden määrä vähenee hieman.</p> <p>Nykyiseen vedenhankintakäyttöön ei aiheudu vaikutuksia.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa heikentävät vain vähän pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä.</p> <p>Muutokset pohjaveden pinnankorkeuksissa ovat pieniä eivätkä erotu luontaisesta vaihtelusta.</p> <p>Muutokset vaikuttavat vain vähän rakenteisiin tai pohjaveden pinnankorkeudesta riippuviin kohteisiin.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa vaikuttavat vain vähän haitallisesti pohjaveden laadusta riippuviin kohteisiin.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa ja määrässä ovat tilapäisiä ja/tai paikallisia.</p>	<p>laatuvaatimusten tai pohjaveden ympäristönormien* sisällä ja/tai pohjaveden määrä vähenee jonkin verran.</p> <p>Rajoittaa jonkin verran pohjavedenhankintaa tai nykyistä käyttöä.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa heikentävät jonkin verran pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä.</p> <p>Pohjaveden pinnankorkeuden muutokset erottuvat luontaisesta vaihtelusta.</p> <p>Muutokset vaikuttavat jonkin verran rakenteisiin tai pohjaveden pinnankorkeudesta riippuviin kohteisiin.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa vaikuttavat jonkin verran haitallisesti pohjaveden laadusta riippuviin kohteisiin.</p>	<p>ympäristönormit* ja/tai pohjaveden määrä vähenee merkittävästi.</p> <p>Hanke rajoittaa pohjavedenhankintaa tai nykyistä käyttöä.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa heikentävät pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä.</p> <p>Pohjaveden pinnankorkeuden muutokset erottuvat selvästi luontaisesta vaihtelusta.</p> <p>Vaikutus on rakenteille tai pohjaveden pinnankorkeudesta riippuville kohteille haitallinen.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa vaikuttavat haitallisesti pohjaveden laadusta riippuviin kohteisiin.</p>	<p>merkittävästi tai usean tekijän osalta ja/tai pohjaveden määrä vähenee erittäin merkittävästi.</p> <p>Pohjavedenhankinta tai nykyinen käyttö estyy.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa heikentävät paljon pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä.</p> <p>Pohjaveden pinnankorkeuden muutokset erottuvat erittäin selvästi luontaisesta vaihtelusta.</p> <p>Vaikutus on rakenteille tai pohjaveden pinnankorkeudesta riippuville kohteille hyvin haitallinen.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa vaikuttavat hyvin haitallisesti pohjaveden laadusta riippuviin kohteisiin.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Pohjaveden laatu voi parantua tai muodostuva määrä kasvaa.</p> <p>Nykyiseen vedenhankintakäyttöön ei aiheudu vaikutuksia tai vaikutukset ovat myönteiset.</p>	<p>Pohjavesien kuormitus vähenee ja pohjaveden määrä lisääntyy tai laatu parantuu kohtalaisesti.</p>	<p>Pohjavesien kuormitus vähenee ja pohjaveden määrä lisääntyy tai laatu parantuu suuresti.</p>	<p>Pohjavesien kuormitus vähenee ja määrä lisääntyy tai laatu paranee hyvin suuresti.</p>

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Muutokset pohjaveden laadussa voivat parantaa pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä.</p> <p>Muutokset pohjaveden pinnankorkeuksissa eivät erotu luontaisesta pohjaveden pinnan vaihtelusta.</p> <p>Muutokset eivät vaikuta rakenteisiin tai pohjaveden pinnankorkeudesta riippuviin kohteisiin.</p> <p>Muutokset pohjaveden laadussa eivät vaikuta haitallisesti pohjaveden laadusta riippuviin kohteisiin.</p>			

* Juoma- ja talousveden raja-arvot: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista, 401/2001)

Muita lähteitä ovat mm.:

Vesistön pilaantumisen ja muun haitallisen muutoksen sekä pohjaveden haitallisen muutoksen huomattavuutta arvioitaessa on otettava huomioon: 1) vaarallisten aineiden asetuksessa (3 §) tarkoitettun vesiympäristölle vaarallisen tai haitallisen aineen pitoisuus vesistössä; 2) vesienhoitoasetuksessa (9 §) mainitun pintaveden ekologista tilaa kuvaavan tekijän huomattava heikentyminen; 3) vesienhoitoasetuksessa (liite 7 kohta A) mainitun pilaavan aineen pitoisuus pohjavedessä, vaarallisten aineiden asetuksessa (3 §) tarkoitettun pohjavedelle vaarallisen aineen pitoisuus pohjavedessä, pohjaveden suolaantuminen tai pohjaveden pinnankorkeuden huomattava aleneminen sekä näiden vaikutukset maa- tai pintavesiekosysteemeihin taikka pohjaveden nykyiseen tai tulevaan käyttöön; 4) vaikutukset ympäristövastuulaissa (3 §:n 2 kohta) tarkoitettuihin luonnonvarapalveluihin. (Ympäristöministeriön raportteja 2/2012)

5 Vaikutukset ilmastoon

Taulukko 5.1 Kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuvien ilmastovaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Päästöjen rajoittamiselle ei ole asetettu tavoitteita tai kynnysarvoja, eikä päästöjen vähentämisestä ole säädetty laissa.	Päästöjen vähentämisestä ei ole säädetty laissa, mutta päästöjen rajoittamiseksi on asetettu tavoitteita tai kynnysarvoja.	Kansainvälinen tai kansallinen lainsäädäntö velvoittaa vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä.	Kansainvälinen tai kansallinen lainsäädäntö velvoittaa vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä lyhyellä aikataululla.

Taulukko 5.2 Kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuvien ilmastovaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hanke vaikeuttaa paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista vähäisessä määrin.	Hanke vaikeuttaa selvästi paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista.	Hanke vaikeuttaa alueellisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista.	Hanke vaikeuttaa valtakunnallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista.
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Hanke edesauttaa paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista vähäisessä määrin.	Hanke edesauttaa selvästi paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista.	Hanke edesauttaa alueellisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista.	Hanke edesauttaa valtakunnallisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteiden saavuttamista.

6 Vaikutukset kasvillisuuteen ja arvokkaisiin luontokohteisiin

Taulukko 6.1 Luontotyyppeihin ja kasvillisuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Vaikutusalueen luonto on tavanomaista eikä sillä ole arvokohteita.</p> <p>Vaikutusalueella on silmäläpidettävien (NT) tai alueellisesti uhanalaisten (RT) luontotyyppien tai kasvilajien esiintymiä, joiden edustavuus ja luonnontilaisuus ovat selvästi heikentyneet.</p> <p>Vaikutusalueella on säilyviä (LC) ja/tai luokittelemattomia luontotyyppisiä, jotka eivät ole erityisen hyvin luonnontilaltaan säilyneitä, ja alueen kasvilajisto on tavanomaista.</p> <p>Vaikutusalueella on korkeintaan metsäluonnon muita arvokkaita elinympäristöjä.</p> <p>Vaikutusalueen luontotyyppit tai lajisto eivät ole erityisen herkkiä muutokselle.</p> <p>Vaikutusalue ei ole juurikaan luonnontilainen ja luontoon jo kohdistunut ihmisvaikutus on huomattava.</p>	<p>Vaikutusalueella on arvoluokan 4 (monimuotoisuutta tukevia) luontokohteita (Mäkelä & Salo 2021*).</p> <p>Vaikutusalueella on silmäläpidettävien (NT) tai alueellisesti uhanalaisten (RT) luontotyyppien tai kasvilajien esiintymiä, jotka ovat edustavia paikallisesti ja alueellisesti.</p> <p>Vaikutusalueella on uhanalaisten luontotyyppien tai kasvilajien (VU, EN, CR) muita kuin merkittäviä esiintymiä, jotka ovat luonnontilaltaan selvästi heikentyneitä.</p> <p>Rauhoitetut tai uhanalaiset kasvilajit tai elinympäristöt ovat melko herkkiä muutoksille.</p> <p>Alue on osaksi luonnontilaista tai lähes luonnontilaista ja paikallisesti vastaavaa aluetta ei löydy.</p>	<p>Vaikutusalueella on arvoluokan 3 (monimuotoisuutta turvaavia) luontokohteita (Mäkelä & Salo 2021*).</p> <p>Vaikutusalueella on vesilain (11 §) määrittelemiä luontotyyppisiä, jotka eivät ole erityisen edustavia/ ovat luonnontilaltaan heikentyneitä.</p> <p>Vaikutusalueella on EU:n luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien (Naturaluontotyyppien) muita kuin merkittäviä esiintymiä.</p> <p>Vaikutusalueella on uhanalaisten luontotyyppien tai kasvilajien (VU, EN, CR) muita kuin merkittäviä esiintymiä.</p> <p>Vaikutusalueella esiintyvät uhanalaiset lajit tai luontotyyppit ovat herkkiä muutoksille ympäristössään.</p> <p>Vaikutusalue on laajalti luonnontilainen ja alueellisesti vastaavaa aluetta ei löydy.</p>	<p>Vaikutusalueella on arvoluokkien 1 (lainsäädännöllä suojattuja) ja/tai 2 (erityisen tärkeitä) luontokohteita (Mäkelä & Salo 2021*).</p> <p>Vaikutusalueella on luonnonsuojelulain (29 §) tai vesilain (11 §) määrittelemiä luontotyyppisiä, jotka ovat edustavia ja/tai niitä on runsaasti.</p> <p>Vaikutusalueella on EU:n luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien (Naturaluontotyyppien) merkittäviä esiintymiä, luonnonsuojelualueita, Natura-alueita ja/tai RAMSAR-kohteikko.</p> <p>Vaikutusalueella on erityisesti suojeltavien (luonnonsuojelulaki 47 §) ja/tai luontodirektiivin liitteiden II ja IV b (luonnonsuojelulaki 49 §) kasvilajien esiintymiä.</p> <p>Vaikutusalueella on uhanalaisten luontotyyppien tai kasvilajien (VU, EN, CR) merkittäviä esiintymiä: ne ovat edustavia ja/tai niitä on runsaasti.</p> <p>Vaikutusalueella esiintyvät uhanalaiset lajit tai luontotyyppit ovat erityisen herkkiä muutoksille ympäristössään.</p>

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
			Vaikutusalue on laajalti luonnontilainen ja korvaa vastaavaa aluetta ei ole.

* Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontaselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö.

Taulukko 6.2 Luontotyypeihin ja kasvillisuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hankkeen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset kohdistuvat yleisiin luontotyypeihin ja kasvilajeihin. Lajien suotuisa suojelun taso ei muutu. Kasvupaikkojen pirstoutumisvaikutus on pieni. Paikallisesti vastaavaa aluetta on olemassa runsaasti.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset kohdistuvat yleisiin luontotyypeihin, jotka ovat erityisen edustavia. Vaikutus kohdistuu uhanalaiseen luontotyyppiin ja/tai huomionarvoiseen kasvilajistoon, mutta lajien suotuisa suojelun taso ei muutu. Arvokas luontotyyppi kaventuu, kohteelle aiheutuu hydrologisia ja/tai pienilmaston muutoksia ja/tai olosuhteet muutoin heikkenevät osittaisen pirstoutumisen vuoksi. Paikallisesti vastaavaa luontotyyppiä tai lajia on edelleen runsaasti.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset kohdistuvat arvokkaisiin luontotyypeihin ja/tai uhanalaiseen, erityisesti suojeltavaan tai rauhoitettuun kasvilajistoon. Lajiston suotuisa suojelun taso muuttuu. Erityisen arvokas ja alueellisesti harvalukuinen luontotyyppi kaventuu, kohteelle aiheutuu hydrologisia ja/tai pienilmaston muutoksia ja/tai olosuhteet muutoin heikkenevät osittaisen pirstoutumisen vuoksi. Vastaavaa luontotyyppiä/lajia on paikallisesti olemassa vähän.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset kohdistuvat erityisen arvokkaisiin luontotyypeihin ja/tai huomionarvoiseen kasvilajistoon. Lajien suotuisa suojelun taso heikkenee merkittävästi. Erityisen arvokas ja alueellisesti ainutlaatuinen luontotyyppi tai lajin kasvupaikka kaventuu tai häviää kokonaan, kohteelle aiheutuu hydrologisia ja/tai pienilmaston muutoksia ja/tai olosuhteet muutoin heikkenevät pirstoutumisen vuoksi. Vastaavaa luontotyyppiä/lajia on paikallisesti olemassa hyvin vähän. Vaikutuksen alaisen lajin/luontotyypin alueellinen ja valtakunnallinen arvo on merkittävä.
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset kohdistuvat tavanomaisiin kasvilajeihin, niiden elinympäristöihin tai suotuisaan suojelun tasoon.	Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset kohdistuvat huomionarvoiseen kasvillisuuteen, edustaviin ja/tai uhanalaisiin luontotyypeihin tai lajien suotuisaan suojelun tasoon. Huomionarvoisen lajin elinympäristö lisääntyy	Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset kohdistuvat arvokkaisiin luontotyypeihin ja/tai uhanalaiseen, erityisesti suojeltavaan tai rauhoitettuun kasvilajistoon. Lajiston suotuisa suojelun taso paranee. Luontotyypin luonnontilaisuus paranee ja arvokkaan lajin esiintymän laajuus kasvaa tai	Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset kohdistuvat erityisen arvokkaisiin ja alueellisesti tai valtakunnallisesti harvalukuisiin luontotyypeihin ja/tai uhanalaiseen, erityisesti suojeltavaan tai rauhoitettuun kasvilajistoon. Lajiston suotuisa suojelun

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
	ja/tai elinympäristön yhtenäisyys paranee jonkin verran.	potentiaalinen elinympäristö lisääntyy. Elinympäristön yhtenäisyys paranee voimakkaasti.	taso paranee huomattavasti. Luontotyypin luonnontilaisuus paranee ja arvokkaan lajin esiintymän laajuus kasvaa tai potentiaalinen elinympäristö lisääntyy huomattavasti. Elinympäristön yhtenäisyys paranee voimakkaasti.

7 Vaikutukset linnustoon

Taulukko 7.1 Linnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksiteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Muuttokaudella uhanalaisia tai lintudirektiivin liitteen I lajeja ei esiinny lainkaan hankkeen vaikutusalueella tai niitä esiintyy vain vähän. Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse muutonaikaisia levähdys- tai ruokailualueita. Hankkeen vaikutusalueella ei ole tärkeitä IBA/FINIBA/MAALI-alueita. Vaikutuksille herkkiä lajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella pesimä- ja/tai muuttokaudella epäsäännöllisesti ja niiden yksilömäärä on melko pieni. Hanke ei sijoitu lintujen tärkeille muuttoreiteille tai ns. pullonkaula-alueille. Alue ei ole juurikaan luonnontilassa ja ihmisen vaikutus on selvä ja näkyvä.</p>	<p>Muuttokaudella uhanalaisia tai lintudirektiivin liitteen I lajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella tavanomaisesti. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee korkeintaan maa-kunnallisesti tärkeitä muutonaikaisia levähdys- tai ruokailualueita. Hankkeen vaikutusalueella ei ole tärkeitä IBA/FINIBA/MAALI-alueita. Vaikutuksille herkkiä lajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella pesimä- ja/tai muuttokaudella säännöllisesti, mutta esiintyminen on kuitenkin seudullisessa mittakaavassa tavanomaisia ja niiden yksilömäärä ei ole merkittävä. Hanke ei sijoitu lintujen tärkeille muuttoreiteille tai ns. pullonkaula-alueille. Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole paikallisesti olemassa tai suojeltavissa.</p>	<p>Hankkeen vaikutusalueella on vaikutuksille herkän uhanalaisen ja/tai erityisesti suojeltavan lintulajin pesimäreviiri. Hankkeen vaikutusalueella on linnustollisesti tärkeä Natura-alue ja/tai lintuvesiensuojeluohjelman kohde. Muuttokaudella uhanalaisia tai lintudirektiivin liitteen I lajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella tavanomaisesti runsaammin. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee valtakunnallisesti tärkeä muutonaikainen levähdys- tai ruokailualue. Hankkeen vaikutusalueella on tärkeä IBA/FINIBA/MAALI-alue. Vaikutuksille herkkiä lajeja esiintyy hankkeen vaikutusalueella pesimä- ja/tai muuttokaudella tavanomaisesti runsaammin ja niiden yksilömäärä on merkittävä. Hanke sijoittuu lintujen tärkeille muuttoreiteille, mutta ei ns. pullonkaula-alueille. Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole alueellisesti olemassa tai suojeltavissa.</p>	<p>Hankealueella tai sen lähialueella on vaikutuksille herkän uhanalaisen ja/tai erityisesti suojeltavan lintulajin pesimäreviiri. Hankealueella tai sen lähialueella on linnustollisesti tärkeä Natura-alue ja/tai lintuvesiensuojeluohjelman kohde. Muuttokaudella uhanalaisia tai lintudirektiivin liitteen I lajeja esiintyy hankealueella tai sen lähialueella hyvin runsaasti. Hankealueella tai sen lähialueella sijaitsee laaja tai useita valtakunnallisesti tärkeitä muutonaikaisia levähdys- tai ruokailualueita. Hankealueella tai sen lähialueella on tärkeä IBA/FINIBA/MAALI-alue. Vaikutuksille herkkiä lajeja esiintyy hankealueella tai sen lähialueella pesimä- ja/tai muuttokaudella hyvin runsaasti ja niiden yksilömäärä on merkittävä. Hanke sijoittuu lintujen tärkeille muuttoreiteille ns. pullonkaula-alueille. Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole alueellisesti eikä valtakunnallisesti olemassa tai suojeltavissa.</p>

Taulukko 7.2 Linnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hanke ja siihen liittyvät toiminnot eivät aiheuta vaikutuksia tai negatiivisen vaikutukset kohdistuvat tavanomaisiin lajeihin	Hanke ja siihen liittyvät toiminnot aiheuttavat enintään kohtalaisia heikentäviä vaikutuksia joihinkin tai joihinkin	Hanke ja siihen liittyvät toiminnot aiheuttavat voimakkaita heikentäviä vaikutuksia johonkin tai joihinkin huomionarvoisiin	Hanke ja siihen liittyvät toiminnot aiheuttavat erittäin voimakkaita heikentäviä vaikutuksia useaan huomionarvoiseen lajiin

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu vain vähän (uhanalaiset ja/tai harvalukuiset lajit vähenevät). Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Hanke vaikuttaa vain vähän lintujen liikkumiseen alueella ja/tai läpimuuttavan linnuston määrä vähenee vain vähän hankkeen seurauksena.</p> <p>Heikentävät vaikutukset kohdistuvat pieneen osaan jonkin lajin tai enintään muutaman lajin populaatiosta.</p> <p>Vaikutuksilla ei ole merkittävää lajin kannankehitykseen Suomessa, ja alueellisesti negatiiviset vaikutukset vähäisiä.</p>	<p>huomionarvoisiin lajeihin ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu jonkin verran hankkeen seurauksena (uhanalaiset ja/tai harvalukuiset lajit vähenevät). Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Hanke vaikuttaa lintujen muuttoreitteihin ja muuttaa lintujen liikkumista alueella ja/tai läpimuuttavan linnuston määrä vähenee jonkin verran.</p> <p>Heikentävät vaikutukset kohdistuvat melko pieneen osaan jonkin lajin tai enintään muutaman lajin populaatiosta.</p> <p>Enintään vähäisiä heikentäviä vaikutuksia lajin kannankehitykseen Suomessa pitkällä aikavälillä, ja alueellisesti vaikutukset enintään kohtalaisia.</p>	<p>lajeihin ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu selvästi hankkeen seurauksena (uhanalaiset ja/tai harvalukuiset lajit vähenevät). Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Hanke vaikuttaa voimakkaasti lintujen muuttoreitteihin ja muuttaa voimakkaasti lintujen liikkumista alueella ja/tai läpimuuttavan linnuston määrä vähenee voimakkaasti.</p> <p>Heikentävät vaikutukset kohdistuvat suurelle osalle jonkin lajin tai useiden lajien populaatiosta.</p> <p>Vaikutukset heikentävät selvästi lajin kannankehitystä Suomessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja vaikutukset alueellisesti merkittäviä.</p>	<p>ja/tai niiden elinympäristöihin</p> <p>Lintulajisto muuttuu täysin tai lähes täysin harvalukuisista ja uhanalaisista lajeista tavanomaiseen lajistoon. Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Hanke estää lintujen liikkumisen alueella ja läpimuuttavan linnuston määrä vähenee erittäin voimakkaasti.</p> <p>Heikentävät vaikutukset kohdistuvat erittäin suurelle osalle jonkin lajin tai useiden lajien populaatiosta.</p> <p>Vaikutukset heikentävät erittäin voimakkaasti lajin kannankehitystä Suomessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja alueellisesti vaikutukset erittäin merkittäviä. Suomen kannankehitys vaikuttaa heikentävästi lajin populaatioihin myös laajemmalla alueella.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hanke ja siihen liittyvät toiminnot eivät aiheuta vaikutuksia tai positiiviset vaikutukset kohdistuvat tavanomaisiin lajeihin ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu vain vähän positiivisesti (uhanalaiset ja/tai harvalukuiset lajit lisääntyvät). Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Läpimuuttavan linnuston määrä on vähäinen, kohtalainen tai suuri ja se lisääntyy vain vähän.</p>	<p>Hanke ja siihen liittyvät toiminnot aiheuttavat enintään kohtalaisia positiivisia vaikutuksia johonkin tai joihinkin huomionarvoisiin lajeihin ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu jonkin verran positiiviseen suuntaan (uhanalaiset ja/tai harvalukuiset lajit lisääntyvät). Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Läpimuuttavan linnuston määrä on keskimääräinen</p>	<p>Hanke ja siihen liittyvät toiminnot aiheuttavat voimakkaita positiivisia vaikutuksia johonkin tai joihinkin huomionarvoisiin lajeihin ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu selvästi positiiviseen suuntaan (uhanalaiset ja/tai harvalukuiset lajit lisääntyvät). Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Läpimuuttavan linnuston määrä on suuri tai hyvin suuri ja se lisääntyy voimakkaasti.</p>	<p>Hanke ja siihen liittyvät toiminnot aiheuttavat hyvin voimakkaita positiivisia vaikutuksia useaan huomionarvoiseen lajiin ja/tai niiden elinympäristöihin.</p> <p>Lintulajisto muuttuu täysin tai lähes täysin tavanomaisista lajeista harvalukuisiin ja uhanalaisiin lajeihin.</p> <p>Muutos voi olla suora tai epäsuora, ja tapahtua välittömästi tai viiveellä.</p> <p>Läpimuuttavan linnuston määrä on hyvin suuri ja se lisääntyy hyvin voimakkaasti.</p>

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hanke helpottaa vain vähän lintujen liikkumiseen alueella.</p> <p>Positiiviset vaikutukset kohdistuvat pieneen osaan lajin populaatiosta.</p> <p>Vaikutuksilla ei ole heikentävää merkitystä lajin kannankehitykseen Suomessa, ja alueellisesti positiiviset vaikutukset vähäisiä.</p>	<p>tai suuri ja se lisääntyy jonkin verran.</p> <p>Hanke ei vaikutta heikentävästi lintujen muuttoreitteihin ja edistää lintujen liikkumista alueella.</p> <p>Positiiviset vaikutukset kohdistuvat melko pieneen osaan jonkin lajin tai enintään muutaman lajin populaatiosta.</p> <p>Enintään vähäisiä positiivisia vaikutuksia lajin kannankehitykseen Suomessa pitkällä aikavälillä, ja alueellisesti vaikutukset enintään kohtalaisia. Ei samalla aiheuta välillistä haittaa uhanalaisille lajeille.</p>	<p>Hanke vaikuttaa positiivisesti lintujen muuttoreitteihin ja edistää voimakkaasti lintujen liikkumista alueella.</p> <p>Positiiviset vaikutukset kohdistuvat suureen osaan jonkin lajin tai useiden lajien populaatiosta (joukossa myös uhanalaisia lajeja).</p> <p>Vaikuttaa suotuisasti lajin kannankehitykseen Suomessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja vaikutukset alueellisesti merkittäviä. Ei samalla aiheuta välillistä haittaa uhanalaisille lajeille.</p>	<p>Hanke vaikuttaa erittäin positiivisesti lintujen muuttoreitteihin ja edistää erittäin voimakkaasti lintujen liikkumista alueella.</p> <p>Positiiviset vaikutukset kohdistuvat erittäin suureen osaan lajin tai useiden lajien populaatiosta (joukossa myös uhanalaisia lajeja).</p> <p>Vaikuttaa erittäin suotuisasti lajin kannankehitykseen Suomessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja vaikutukset alueellisesti erittäin merkittäviä. Suomen kannankehitys vaikuttaa suotuisasti lajin populaatioihin myös laajemmalla alueella. Ei samalla aiheuta välillistä haittaa uhanalaisille lajeille.</p>

8 Vaikutukset eläimistöön

Taulukko 8.1 Eläimistöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Suomen/EU:n tasolla luokittelemattomat tai suojelemattomat eläinlajit.</p> <p>Eläinlajit tai elinympäristöt eivät ole erityisen herkkiä muutoksille.</p> <p>Ihmisen vaikutus elinympäristöissä on selvä ja näkyvä.</p>	<p>Alueella on silmälläpidettäviä (NT) tai alueellisesti uhanalaisia (RT) eläinlajeja.</p> <p>Alueella on elinympäristöllistä monimuotoisuutta sisältäen arvokas ja ravinnonhankinta-alueita sekä kulkuyhteyksiä.</p> <p>Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset eläinlajit ovat kohtalaisen herkkiä muutoksille ympäristössä ja/tai alue vaatii jatkuvia toimenpiteitä, jotta elinympäristöt säilyvät ominaiselle arvokasjolle sopivina.</p> <p>Elinympäristö on ihmistoinninan muovaamaa, mutta sieltä löytyy myös rauhallisia, erämaisia piirteitä.</p> <p>Korvaavaa vastaavaa elinympäristöä ei ole paikallisesti olemassa.</p>	<p>Alueella on luonnonsuojelulain ja/tai EU-direktiivien perusteella suojeltuja eläinlajeja.</p> <p>Alueella on erityisesti suojeltavia eläinlajeja.</p> <p>Alueella on rauhoitettuja tai uhanalaisia eläinlajeja.</p> <p>Alueen elinympäristöllinen monimuotoisuus on suurta sisältäen arvokasjolle ja ravinnonhankinta-alueita sekä kulkuyhteyksiä.</p> <p>Rauhoitetut tai uhanalaiset eläinlajit ovat herkkiä muutoksille ympäristössä ja/tai alue vaatii jatkuvia toimenpiteitä, jotta elinympäristöt säilyvät ominaiselle arvokasjolle sopivina.</p> <p>Elinympäristö on suurimmaksi osaksi luonnontilaista ja suurimmaksi osaksi ilman ihmisen vaikutusta. Alue on erämaista tai ns. hiljaista aluetta</p> <p>Korvaavaa vastaavaa elinympäristöä ei ole alueellisesti olemassa tai suojeltavissa.</p>	<p>Alueella on useita luonnonsuojelulain ja/tai EU-direktiivien perusteella suojeltuja eläinlajeja.</p> <p>Alueella on useita erityisesti suojeltavia eläinlajeja.</p> <p>Alueella on useita rauhoitettuja tai uhanalaisia eläinlajeja.</p> <p>Alueen elinympäristöllinen monimuotoisuus on erittäin suurta sisältäen arvokasjolle ja ravinnonhankinta-alueita sekä kulkuyhteyksiä.</p> <p>Rauhoitetut tai uhanalaiset eläinlajit ovat hyvin herkkiä muutoksille ympäristössä ja/tai alue vaatii jatkuvia toimenpiteitä, jotta elinympäristöt säilyvät ominaiselle arvokasjolle sopivina</p> <p>Elinympäristö on täysin luonnontilaista ja ilman ihmisen vaikutusta. Alue on erämaista tai ns. hiljaista aluetta.</p> <p>Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole olemassa tai suojeltavissa.</p>

Taulukko 8.2 Luontodirektiivin eläinlajeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Alue on mahdollisesti tai potentiaalisesti direktiivilajin elinalue.</p> <p>Alueella tai sen lähiympäristössä ei todennäköisesti sijaitse direktiivilajin lisääntymis- tai levähdyspaikkaa eikä tärkeitä ruokailualueita.</p> <p>Mahdollinen tai potentiaalinen elinalue ei ole</p>	<p>Alue on direktiivilajin elinalue.</p> <p>Alueella ei todennäköisesti sijaitse, mutta alueen lähiympäristössä sijaitsee direktiivilajin lisääntymis- tai levähdyspaikka tai tärkeitä ruokailualueita.</p> <p>Elinalue on melko herkkä muutoksille ympäristössä (alue on pieni tai epäyhtenäinen ja siten herkkä</p>	<p>Alue on direktiivilajin tärkeä elinalue.</p> <p>Alueella sijaitsee direktiivilajin lisääntymis- tai levähdyspaikka tai tärkeitä ruokailualueita.</p> <p>Elinalue on paikallisesti lajin ainoa esiintymispaikka ja herkkä muutoksille ympäristössä (alue on pieni tai epäyhtenäinen ja siten herkkä pirstoutumaan), jolloin</p>	<p>Alue on direktiivilajin erittäin tärkeä elinalue.</p> <p>Alueella ja sen lähiympäristössä sijaitsee useita direktiivilajin lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ja tärkeitä ruokailualueita.</p> <p>Elinalue on alueellisesti lajin ainoa esiintymispaikka ja erittäin herkkä muutoksille ympäristössä (alue on pieni tai epäyhtenäinen ja siten</p>

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
erityisen herkkä muu- toksille ympäristössä, jolloin ne eivät vaikuta heikentävästi direktiivi- lajin liikkumiseen. Alue ei ole juurikaan luonnontilassa ja ihmisen vaikutus on selvä.	piristoutumaan), jolloin di- rektiivilajin liikkumien saattaa vaikeutua. Alue on osaksi luonnontilaista ja osaksi ilman ihmisen vaikutusta. Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole paikallisesti olemassa tai suojeltavissa.	direktiivilajin liikkumien vai- keutuu. Alue on suurimmaksi osaksi luonnontilaista ja suurim- maksi osaksi ilman ihmisen vaikutusta. Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole alueellisesti olemassa tai suojeltavissa.	herkkä piristoutumaan), jol- loin direktiivilajin liikkumien estyy tai vaikeutuu selvästi. Alue on suurimmaksi osaksi luonnontilaista ja ihmisen vaikutus ei ole havaittavissa. Korvaavaa vastaavaa aluetta ei ole alueellisesti eikä valta- kunnallisesti olemassa tai suojeltavissa.

Taulukko 8.3 Eläimistöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hankkeen negatiiviset vaikutukset kohdistuvat tavanomaisiin eläinlajeihin, niiden elinympäristöihin tai suotuisaan suojelun tasoon. Hanke käsittää pienen osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Elinympäristön pirstomisvaikutus on pieni.	Hankkeen negatiiviset vaikutukset kohtalaisia huomionarvoisille tai suurille eläinlajeille, niiden elinympäristöille tai suotuiselle suojelun tasolle. Hanke käsittää kohtalaisen osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristö heikkenee tai pirstoutuu osittain tai tuhoutuu osittain.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset ovat suuria huomionarvoisille tai suurille eläinlajeille, niiden elinympäristöille tai suotuiselle suojelun tasolle. Hanke käsittää suuren osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Eläinlajisto muuttuu selvästi. Hanke heikentää tai pirstoo selvästi tai tuhoaa suurehkon osan huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristöstä.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset vaikutukset ovat erittäin suuria huomionarvoisille tai suurille eläinlajeille, niiden elinympäristöille tai suotuiselle suojelun tasolle. Hanke käsittää hyvin suuren osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Eläinlajisto muuttuu hyvin selvästi. Hanke heikentää tai pirstoo erittäin selvästi tai tuhoaa huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristön.
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Hankkeen positiiviset vaikutukset kohdistuvat tavanomaisiin eläinlajeihin, niiden elinympäristöihin tai suotuisaan suojelun tasoon. Hanke käsittää pienen osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Elinympäristön yhtenäisyys paranee vähäisesti.	Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset huomionarvoisille tai suurille eläinlajeille, niiden elinympäristöille tai suotuisalle suojelun tasolle ovat kohtalaisia. Hanke käsittää kohtalaisen osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristö paranee tai laajenee jonkin verran. Elinympäristön yhtenäisyys paranee kohtalaisesti.	Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset huomionarvoisille tai suurille eläinlajeille, niiden elinympäristöille tai suotuisalle suojelun tasolle ovat suuria. Hanke käsittää suuren osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Eläinlajisto muuttuu selvästi. Hanke parantaa tai laajentaa suuresti huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristöä. Elinympäristön yhtenäisyys paranee selvästi.	Hankkeen aiheuttamat positiiviset vaikutukset huomionarvoisille tai suurille eläinlajeille, niiden elinympäristöille tai suotuisalle suojelun tasolle ovat erittäin suuria. Hanke käsittää hyvin suuren osan suurten eläinlajien elinpiiristä. Eläinlajisto muuttuu hyvin selvästi. Hanke parantaa erittäin suuresti tai laajentaa huomionarvoisten tai suurten lajien elinympäristöä tai tuo erillään olleita elinympäristöjä erittäin suuressa mitassa yhteen ja

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
			elinympäristön yhtenäisyys paranee merkittävästi.

Taulukko 8.4 Luontodirektiivin eläinlajeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hankkeen aiheuttamat vaikutukset kohdistuvat alueelle, jolla sijaitsee direktiivilajin potentiaalisia elinympäristöjä. Hankkeen heikentävät vaikutukset direktiivilajin potentiaalsiin elinympäristöihin ovat vähäisiä.	Hankkeen aiheuttamat vaikutukset kohdistuvat alueelle, jolla sijaitsee direktiivilajin elinympäristöjä sekä potentiaalinen lisääntymis- ja levähdyspaikka tai tärkeä ruokailu-alue. Hankkeen heikentävät vaikutukset direktiivilajin elinympäristöihin ovat enintään kohtalaisia, mutta vaikutuksia ei kohdistu suoraan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan tai tärkeään ruokailualueeseen.	Hankkeen aiheuttamat vaikutukset kohdistuvat alueelle, jolla sijaitsee direktiivilajin elinympäristöjä sekä todettuja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai tärkeitä ruokailualueita. Hankkeen heikentävät vaikutukset direktiivilajin elinympäristöihin ovat voimakkaita ja vaikutuksia kohdistuu myös suoraan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan tai tärkeään ruokailualueeseen.	Hankkeen aiheuttamat vaikutukset kohdistuvat alueelle, jolla sijaitsee runsaasti direktiivilajin elinympäristöjä sekä useita todettuja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai tärkeitä ruokailualueita. Hankkeen vaikutuksesta direktiivilajin elinympäristöä tuhoutuu ja hanke heikentää lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tai tärkeitä ruokailualueita.
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Hanke parantaa vähän direktiivilajin elinoloja.	Hanke parantaa kohtalaisesti direktiivilajin elinoloja.	Hanke parantaa suuresti direktiivilajin elinoloja.	Hanke parantaa erittäin suuresti direktiivilajin elinoloja.

9 Vaikutukset Natura-alueisiin, luonnonsuojelualueisiin ja luonnonsuojeluohjelmien alueisiin

Taulukko 9.1 Suojelualueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Vaikutusalueella on määrällinen suojelukohde tai METSO-suojelukohde, jonka olosuhteet eivät ole edustavia. Suojelualue on vahvasti ihmisen muokkaamaa ympäristöä.	Vaikutusalueella on määrällinen suojelukohde tai METSO-suojelukohde, joka on olosuhteiltaan edustava. Suojelualue on olosuhteiltaan luonnontilaisen kaltainen.	Vaikutusalueella on Natura-alue, luonnonsuojelualue, suojeluohjelman kohde, METSO-suojelukohde ja/tai RAMSAR-kosteikko. Suojelualueen suojeluperusteet ovat kohtalaisen herkkiä ympäristön muutokselle.	Vaikutusalueella on Natura-alue, luonnonsuojelualue, suojeluohjelman kohde METSO-suojelukohde ja/tai RAMSAR-kosteikko. Suojelualueen suojeluperusteet ovat erityisen herkkiä ympäristön muutokselle.

Taulukko 9.2 Suojelualueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu vähäisiä häiriövaikutuksia. Vaikutukset ovat epäsuoria. Kohteen ominaispiirteet eivät muutu. Suojelukohde ei ole luontotyypeiltään luonnontilainen. Paikallisesti vastaavaa aluetta ja elinympäristöä on runsaasti.	Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu kohtalaisia häiriövaikutuksia. Vaikutukset ovat suoria tai epäsuoria. Kohteen ominaispiirteet saattavat muuttua, mutta muutos ei ole suuri. Suojelukohde on luontotyypeiltään lähes luonnontilainen. Paikallisesti vastaavaa aluetta ja elinympäristöä on edelleen runsaasti.	Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu kohtalaisia häiriövaikutuksia ja/tai kasvillisuustyyppeihin kohdistuvia hydrologisia tai pienilmastovaikutuksia. Vaikutukset ovat suoria tai epäsuoria. Kohteen ominaispiirteet tn. muuttuvat, mutta osuus koko suojelualueen pinta-alasta on pieni. Suojelualueen lajiston elinolosuhteet heikkenevät. Suojelukohde on luontotyypeiltään edustava ja luonnontilainen. Paikallisesti vastaavaa aluetta ja elinympäristöä on vain vähän.	Suojelualueen suojeluperusteille aiheutuu merkittäviä häiriövaikutuksia ja/tai kasvillisuustyyppeihin kohdistuvia hydrologisia tai pienilmastovaikutuksia. Vaikutukset ovat suoria tai epäsuoria. Kohteen ominaispiirteet tn. muuttuvat ja osuus koko suojelualueen pinta-alasta on merkittävä. Suojelualueen lajiston elinolosuhteet heikkenevät merkittävästi. Suojelukohde on luontotyypeiltään edustava ja luonnontilainen. Paikallisesti vastaavaa aluetta ja elinympäristöä ei ole.
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Hankkeen positiiviset vaikutukset suojelualueelle ovat vähäisiä.	Hankkeen positiiviset vaikutukset suojelualueelle ovat kohtalaisia.	Hankkeen positiiviset vaikutukset suojelualueelle ovat suuria.	Hankkeen positiiviset vaikutukset suojelualueelle ovat erittäin suuria.

10 Vaikutukset riistalajistoon ja metsästyksen

Taulukko 10.1 Riistaan ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Aluetta käytetään metsästyksen yksittäisten yksityisten henkilöiden toimesta. Metsästyseuran metsästysalueen reuna-alueita sijoittuu tuulivoima-alueelle. Alueella on vähäinen merkitys riistanelinympäristönä ja metsästysmaastona.	Kohtalaisia alueita metsästyseuran metsästysalueista sijoittuu tuulivoima-alueelle. Alueella on kohtalainen merkitys riistanelinympäristönä ja metsästysmaastona.	Suuri osa metsästyseuran yhtenäisistä metsästysalueista sijoittuu tuulivoima-alueelle. Alueella on suuri merkitys riistanelinympäristönä ja metsästysmaastona.	Suuri osa metsästyseuran metsästysalueista sijoittuu tuulivoima-alueelle. Alueella on erittäin suuri merkitys riistanelinympäristönä ja metsästysmaastona.

Taulukko 10.2 Riistaan ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Muutokset metsästyjärjestelyihin ovat vähäisiä tai väliaikaisia. Hanke voi heikentää metsästyksen ja virkistyskokemusta. Vaikutusalueelta häviää pieniä aloja riistan käyttämiä elinympäristöjä ja metsästysmaastoja.	Muutokset metsästyjärjestelyihin ovat kohtalaisia, mutta eivät pysyviä. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia, mutta eivät pysyviä. Vaikutusalueelta häviää kohtalaisia aloja riistan käyttämiä elinympäristöjä ja metsästysmaastoja.	Muutokset metsästyjärjestelyihin ovat suuria tai pysyviä. Vaikutusalueelta häviää laajoja aloja riistan käyttämiä elinympäristöjä ja metsästysmaastoja.	Metsästys loppuu tuulivoima-alueella. Vaikutusalueelta häviää erittäin laajoja aloja riistan käyttämiä elinympäristöjä ja metsästysmaastoja.
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Muutokset helpottavat vähäisessä määrin metsästyksen järjestämistä. Vaikutusalueelle muodostuu pieniä, toisistaan erillisiä alueita, joita riistalajit voivat hyödyntää ruokailualueina ja suojapaikkoinaan.	Muutokset helpottavat kohtalaisesti metsästyksen järjestämistä. Vaikutusalueelle muodostuu pieniä, toisiinsa liittyviä alueita, joita riistalajit voivat hyödyntää ruokailualueina ja suojapaikkoinaan.	Suuri positiivinen vaikutus metsästyksen järjestelyihin alueella. Vaikutusalueelle muodostuu laajoille alueille riistan suosimia elinympäristöjä. Hankkeella on positiivinen vaikutus riistakantoihin.	Erittäin suuri positiivinen vaikutus metsästyksen järjestelyihin alueella. Vaikutusalueelle muodostuu laajoille alueille riistan suosimia elinympäristöjä. Hankkeella on positiivinen vaikutus riistakantoihin.

11 Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

11.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen

Taulukko 11.1 Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Ei potentiaalisia haitankärsijöitä.	Potentiaalisia haitankärsijöitä on jonkin verran.	Melko paljon potentiaalisia haitankärsijöitä.	Paljon potentiaalisia haitankärsijöitä.
Ei herkkiä häiriintyviä kohteita, kuten asutusta, päiväkoteja ja kouluja.	Jonkin verran häiriintyviä kohteita, kuten asutusta, päiväkoteja ja kouluja.	Melko runsaasti herkkiä häiriintyviä kohteita kuten asutusta, päiväkoteja ja kouluja.	Runsaasti herkkiä häiriintyviä kohteita kuten asutusta, päiväkoteja ja kouluja.
Paljon olemassa olevia ympäristöhäiriöitä (esim. melu, liikenne).	Melko paljon ympäristöhäiriöitä (esim. melu, liikenne) aiheuttavia toimintoja.	Vähän ympäristöhäiriöitä (esim. melu, liikenne) aiheuttavia toimintoja.	Ei lainkaan ympäristöhäiriöitä (esim. melu, liikenne) aiheuttavia toimintoja.
Ympäristön muutostila on jatkuva. Alueen sopeutumiskyky on suuri.	Muutoksia ympäristössä ajoittain. Alueen sopeutumiskyky on kohtuullinen.	Melko rauhallinen tai melko pitkään muuttumattomana säilynyt ympäristö.	Rauhallinen tai pitkään muuttumattomana säilynyt ympäristö.

Taulukko 11.2 Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hankkeen aiheuttamat negatiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat pieniä, pienialaisia ja palautuvia ja/tai kohdistuvat vähemmän tärkeiksi koettuihin asioihin. Muutosten kesto on lyhytaikainen.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat kohtalaisia, mutta ainakin osin palautuvia. Muutosten kesto on melko pitkäaikainen (esim. hankkeen elinkaari). Vaikutukset voivat aiheuttaa muutoksia totutuissa tavoissa tai toiminnoissa, mutta eivät estä toimintoja.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat suuria, laaja-alaisia ja pysyviä ja/tai kohdistuvat tärkeiksi koettuihin asioihin. Vaikutukset voivat estää totuttuja tapoja tai toimintoja tai aiheuttaa esim. estevaikutusta.	Hankkeen aiheuttamat negatiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat hyvin suuria, laaja-alaisia ja pysyviä ja/tai kohdistuvat tärkeiksi koettuihin asioihin. Vaikutukset estävät totuttuja tapoja tai toimintoja tai aiheuttaa esim. huomattavaa estevaikutusta.
Muutokset eivät vaikuta totuttuihin tapoihin tai toimintoihin.	Altistuminen ympäristövaikutuksille (esim. melu, välke) ei ylitä	Altistuminen ympäristövaikutuksille (esim. melu, välke) ylittää haitattomaksi arvioitun tason ja ihmisessä todettava terveydentilan häiriö tai	Altistuminen ympäristövaikutuksille (esim. melu, välke) ylittää selvästi haitattomaksi arvioitun tason ja ihmisessä todettava huomattava terveydentilan häiriö tai

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>lyhytaikaisesti haitattomaksi arvioitua tasoa (ohjeavot ja suositukset), mutta terveyshaittojen riski ei ole merkityksellinen.</p> <p>Muutokset eivät vähennä yhteisöllisyyttä tai aiheuta eriarvoistumista.</p>	<p>lyhytaikaisesti haitattomaksi arvioitun tason (ohjeavot ja suositukset), mutta terveyshaittojen riski ei ole merkityksellinen.</p> <p>Muutokset vähentävät yhteisöllisyyttä jonkin verran tai aiheuttavat vähän eriarvoistumista.</p>	<p>elinympäristön terveellisuuden huomattava heikkeneminen.</p> <p>Muutokset vähentävät yhteisöllisyyttä tai aiheuttavat eriarvoistumista.</p>	<p>elinympäristön terveellisuuden huomattava heikkeneminen.</p> <p>Muutokset vähentävät selvästi yhteisöllisyyttä tai aiheuttavat selvästi eriarvoistumista.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hankkeen aiheuttamat positiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat pieniä, pienialaisia ja palautuvia tai kohdistuvat vähemmän tärkeiksi koettuihin asioihin. Positiivisten muutosten kesto on lyhytaikainen.</p> <p>Muutokset eivät vaikuta positiivisesti totuttuihin tapoihin tai mahdollista uusia tapoja tai toimintoja.</p> <p>Muutokset eivät paranna yhteisöllisyyttä tai aiheuta eriarvoistumista.</p>	<p>Hankkeen aiheuttamat positiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat kohtalaisia. Muutosten kesto on melko pitkäaikainen (esim. hankkeen elinkaari).</p> <p>Vaikutukset voivat vaikuttaa positiivisesti totuttuihin tapoihin tai mahdollistaa uusia tapoja tai toimintoja.</p> <p>Muutokset lisäävät yhteisöllisyyttä jonkin verran ja vähentävät eriarvoistumista jonkin verran.</p>	<p>Hankkeen aiheuttamat positiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat suuria, laaja-alaisia ja pysyviä tai kohdistuvat tärkeiksi koettuihin asioihin.</p> <p>Vaikutukset voivat mahdollistaa täysin uusia toimintoja tai toimintatapoja esim. poistaa esteitä.</p> <p>Muutokset lisäävät yhteisöllisyyttä ja vähentävät eriarvoistumista.</p>	<p>Hankkeen aiheuttamat positiiviset muutokset (esim. melu-, liikenne- ja maisemavaikutukset) asuin- ja elinympäristössä ovat hyvin suuria, laaja-alaisia ja pysyviä ja/tai kohdistuvat tärkeiksi koettuihin asioihin.</p> <p>Vaikutukset ovat positiivisia ja mahdollistavat uusia toimintoja ja toimintatapoja esim. poistamalla huomattavia esteitä.</p> <p>Muutokset lisäävät selvästi yhteisöllisyyttä ja vähentävät selvästi eriarvoistumista.</p>

11.2 Vaikutukset äänimaisemaan

Taulukko 11.3 Meluvaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Ei herkkiä häiriintyviä kohteita, kuten sairaaloita, loma-asuntoja, asuntoja, kouluja, virkistyskohteita tai luonnonsuojelukohteita.</p>	<p>Jonkin verran häiriintyviä kohteita, kuten sairaaloita, loma-asuntoja, asuntoja, kouluja, virkistyskohteita tai luonnonsuojelukohteita.</p>	<p>Melko paljon herkkiä häiriintyviä kohteita, kuten sairaaloita, loma-asuntoja, asuntoja, kouluja, virkistyskohteita tai luonnonsuojelukohteita.</p>	<p>Runsaasti tai erittäin herkkiä häiriintyviä kohteita, kuten sairaaloita, loma-asuntoja, asuntoja, kouluja, virkistyskohteita tai luonnonsuojelukohteita.</p>

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Alue, jolla jonkin verran teollista tai muuta melua aiheuttavaa toimintaa, suuret liikennemäärät ja korkea taustamelutaso.</p> <p><i>tai</i></p> <p>Melu vähäistä ja runsaskaan melun lisäys ei saa ohjearvoja ylittymään.</p>	<p>Alue, jolla jonkin verran teollista tai muuta melua aiheuttavaa toimintaa, kohtalaiset liikennemäärät ja kohtalainen taustamelutaso.</p> <p><i>tai</i></p> <p>Melu vielä selvästi alle sallittujen ohjearvojen ja vasta kohtuullisen suuri lisäys saisi arvot ylittymään.</p>	<p>Vähän teollista tai muuta melua aiheuttavaa toimintaa, vähän liikennettä, alhainen taustamelutaso.</p> <p><i>tai</i></p> <p>Melu jo melko lähellä sallittuja ohjearvoja ja melko pieni lisäys saisi arvot ylittymään.</p>	<p>Ei ihmisen aiheuttamaa taustamelua (liikennettä, teollista tai muuta melua aiheuttavaa toimintaa).</p> <p><i>tai</i></p> <p>Melu jo ohjearvojen rajoilla tai yli ja vähäinenkin lisäys aiheuttaisi heti ohjearvojen ylityksen.</p>

Taulukko 11.4 Meluvaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Toiminnan aiheuttamat melutasot alhaisia (eivät ylitä ohjearvoja tai toimenpiderajoja lähimmissä häiriintyvissä kohteissa).</p> <p>Hankkeen aiheuttama muutos melutasossa on pieni.</p>	<p>Toiminnan aiheuttamat melutasot kohtalaisia (voivat ajoittain ylittää ohjearvoja tai toimenpiderajoja lähimmissä häiriintyvissä kohteissa).</p> <p>Hankkeen aiheuttama muutos melutasossa on kohtalainen.</p>	<p>Toiminnan aiheuttamat melutasot korkeita (ylittävät usein ohjearvot tai toimenpiderajat lähimmissä häiriintyvissä kohteissa).</p> <p>Hankkeen aiheuttama muutos melutasossa on suuri.</p>	<p>Toiminnan aiheuttamat melutasot hyvin korkeita (ylittävät hyvin usein ohjearvot tai toimenpiderajat lähimmissä häiriintyvissä kohteissa).</p> <p>Hankkeen aiheuttama muutos melutasossa on hyvin suuri.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hankkeen aiheuttama myönteinen muutos melutasossa on pieni.</p>	<p>Hankkeen aiheuttama myönteinen muutos melutasossa on kohtalainen.</p>	<p>Hankkeen aiheuttama myönteinen muutos melutasossa on suuri.</p>	<p>Hankkeen aiheuttama myönteinen muutos melutasossa on hyvin suuri.</p>

11.3 Vaikutukset valo-olosuhteisiin

Taulukko 11.5 Varjostus- ja välkevaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyydkriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Ei häiriintyviä luonnonsuojelu- tai kulttuuriympäristökohteita.</p> <p>Hyvin vähän tai ei ollenkaan häiriintyviä kohteita, kuten loma-asuntoja, asuntoja, kouluja tai virkistyskohteita.</p>	<p>Ei tärkeitä häiriintyviä luonnonsuojelu- tai kulttuuriympäristökohteita.</p> <p>Jonkin verran häiriintyviä kohteita, kuten loma-asuntoja, asuntoja, kouluja tai virkistyskohteita.</p> <p><i>tai</i></p>	<p>Tärkeä häiriintyviä luonnonsuojelu- tai kulttuuriympäristökohde</p> <p>Useita herkkiä häiriintyviä kohteita, kuten loma-asuntoja, asuntoja, kouluja tai virkistyskohteita.</p> <p><i>tai</i></p>	<p>Useita tärkeitä häiriintyviä luonnonsuojelu- tai kulttuuriympäristökohteita.</p> <p>Hyvin runsaasti tai erittäin herkkiä häiriintyviä kohteita, kuten loma-asuntoja, asuntoja, kouluja tai virkistyskohteita.</p> <p><i>tai</i></p>

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<i>tai</i> Varjostus vähäistä ja runsaskaan varjostuksen lisäys ei saisi suosituksia ylittymään.	Varjostus vielä selvästi alle sallittujen ohjearvojen ja vasta kohtuullisen suuri lisäys saisi suositukset ylittymään.	Varjostus melko lähellä sallittuja ohjearvoja ja melko pieni lisäys saisi suositukset ylittymään.	Varjostus jo sallittujen ohjearvojen rajoilla tai yli ja vähäisenkin lisäys aiheuttaisi heti suositukset ylityksen.

Taulukko 11.6 Varjostus- ja välkevaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Toiminnan aiheuttamat varjostusvaikutukset vähäisiä. Varjostusvaikutusta ei ole lainkaan tai sitä esiintyy alle kahdeksan* tuntia vuodessa (ns. <i>real case</i>).	Toiminnan aiheuttamat varjostusvaikutukset kohtalaisia. Varjostusvaikutusta esiintyy noin 8–20* tuntia vuodessa (ns. <i>real case</i>).	Toiminnan aiheuttamat varjostusvaikutukset suuria. Varjostusvaikutusta esiintyy 20–30* tuntia vuodessa (ns. <i>real case</i>).	Toiminnan aiheuttamat varjostusvaikutukset hyvin suuria. Varjostusvaikutusta esiintyy yli 30 tuntia* vuodessa (ns. <i>real case</i>).
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
Hanke vähentää välkevaikutusta vähän.	Hanke vähentää välkevaikutusta kohtalaisen paljon.	Hanke vähentää välkevaikutusta paljon.	Hanke vähentää välkevaikutusta hyvin paljon.

* Suomessa ei ole lainsäädäntöä varjostuksen ja välkkymisen raja-arvoista. Lukuarvot ovat esimerkkejä muissa Euroopan maissa käytössä olevista ohjearvoista.

12 Vaikutukset liikenteeseen

Taulukko 12.1 Maantieliikenteeseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyyksikriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Tie on paikallisesti vain vähän tärkeä tie. Raskaan liikenteen nykyinen osuus vähäinen. Nykyiset liikennemäärät vähäisiä. Lisäliikenne vaikeuttaisi hieman liikenteen sujuvuutta. Ei herkkiä häiriintyviä kohteita kuten kouluja, päiväkoteja tai loma-asuntoja.	Tie on paikallisesti tärkeä tie. Raskaan liikenteen nykyinen osuus kohtalainen. Nykyiset liikennemäärät kohtalaisia. Lisäliikenne vaikeuttaisi liikenteen sujuvuutta. Jonkin verran herkkiä häiriintyviä kohteita kuten kouluja, päiväkoteja tai loma-asuntoja.	Tie on alueellisesti tärkeä tie. Raskaan liikenteen nykyinen osuus suuri. Nykyiset liikennemäärät suuria. Lisäliikenne vaikeuttaisi suuresti liikenteen sujuvuutta. Melko paljon herkkiä häiriintyviä kohteita kuten kouluja, päiväkoteja tai loma-asuntoja.	Tie on valtakunnallisesti tärkeä tie. Raskaan liikenteen nykyinen osuus hyvin suuri. Nykyiset liikennemäärät hyvin suuria. Lisäliikenne vaikeuttaisi erittäin suuresti liikenteen sujuvuutta. Paljon herkkiä häiriintyviä kohteita kuten kouluja, päiväkoteja tai loma-asuntoja.

Taulukko 12.2 Maantieliikenteeseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
Hankkeen aiheuttama liikennemäärien tai raskaan liikenteen määrän kasvu on vähäistä. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät vähäisissä määrin tai ei lainkaan. Jalankulun tai pyöräilyn olosuhteet heikentyvät vähäisissä määrin tai ei lainkaan. Liikenteen sujuvuus heikkenee vähäisissä määrin tai ei lainkaan tai matka-ajat pitenevät ruuhka-aikojen ulkopuolella vähäisissä määrin tai ei lainkaan.	Hankkeen aiheuttama liikennemäärien tai raskaan liikenteen määrän kasvu on kohtalaista. Liikenneturvallisuuden tai koetun liikenneturvallisuuden heikentyminen vähentää jalankulun tai pyöräilyn mukavuutta. Jalankulun tai pyöräilyn olosuhteet heikentyvät kohtalaisesti. Liikenteen sujuvuus heikkenee tai matka-ajat pitenevät ruuhka-aikojen ulkopuolella.	Hankkeen aiheuttama liikennemäärien tai raskaan liikenteen määrän kasvu on suurta, erityisesti raskaan liikenteen osuus kasvaa. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät selvästi vähentäen jalan ja pyöräillen tehtyjä matkoja. Jalankulun tai pyöräilyn olosuhteet heikentyvät paljon. Liikenteen sujuvuus heikkenee kaikkina vuorokaudenaikoina.	Hankkeen aiheuttama liikennemäärien tai raskaan liikenteen määrän kasvu on hyvin suurta, erityisesti raskaan liikenteen osuus kasvaa paljon. Liikenneturvallisuus tai koettu liikenneturvallisuus heikentyvät hyvin selvästi vähentäen paljon jalan ja pyöräillen tehtyjä matkoja. Jalankulun tai pyöräilyn olosuhteet heikentyvät erittäin paljon. Liikenteen sujuvuus heikkenee paljon kaikkina vuorokaudenaikoina.

13 Vaikutukset elinkeinotoimintaan ja luonnonvarojen hyödyntämiseen

13.1 Vaikutukset elinkeinotoimintaan

Taulukko 13.1 Elinkeinotoimintaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Hankealueen lähiympäristön elinkeinot eivät ole riippuvaisia ympäristöön, luontoon, maisemaan tai vastaaviin arvioihin perustuvista toiminnoista. Alueella ei ole näihin arvioihin perustuvia yritystoiminnan kehittämishankkeita.</p> <p>Hankealueen elinkeinot eivät ole riippuvaisia hankkeen vaatimista maa-alueista tai eivät ole herkkiä hankkeen ympäristövaikutuksille.</p> <p>Vaikutusaluetta kuvaa mm. monipuolinen talousrakente, kunnan tulot kasvussa, väestömäärä kasvaa, korkea pääoman muodostus, monipuoliset palvelut, alhainen työttömyys, uusien yritysten määrä kasvaa.</p>	<p>Hankealueen lähiympäristön elinkeinot ovat jonkin verran riippuvaisia ympäristöön, luontoon, maisemaan tai vastaaviin arvioihin perustuvista toiminnoista. Alueella on pienehköjä näihin arvioihin perustuvia yritystoiminnan kehittämishankkeita.</p> <p>Hankealueen elinkeinot voivat olla jonkin verran riippuvaisia hankkeen vaatimista maa-alueista tai ovat jonkin verran herkkiä hankkeen ympäristövaikutuksille.</p> <p>Vaikutusaluetta kuvaa mm. vakaa kuntatalous, tasapainoinen väestörakenne, vakaa työllisyystilanne, riittävä palvelutarjonta.</p>	<p>Hankealueen lähiympäristön elinkeinot ovat suurelta osin riippuvaisia ympäristöön, luontoon, maisemaan tai vastaaviin arvioihin perustuvista toiminnoista. Alueella on näihin arvioihin perustuvia yritystoiminnan kehittämishankkeita.</p> <p>Hankealueen elinkeinot ovat suurelta osin riippuvaisia hankkeen vaatimista maa-alueista tai ovat herkkiä hankkeen ympäristövaikutuksille.</p> <p>Vaikutusaluetta kuvaa mm. ei kovin monipuolinen talousrakente, korkea työttömyys, kunnan tulot laskusuunnassa, väestö vähenee, alhainen pääoman muodostus, rajallinen palvelutarjonta.</p>	<p>Hankealueen lähiympäristön elinkeinot ovat täysin tai lähes täysin riippuvaisia ympäristöön, luontoon, maisemaan tai vastaaviin arvioihin perustuvista toiminnoista. Alueella on huomattavia näihin arvioihin perustuvia yritystoiminnan kehittämishankkeita.</p> <p>Hankealueen elinkeinot ovat hyvin riippuvaisia hankkeen vaatimista maa-alueista tai ovat hyvin herkkiä hankkeen ympäristövaikutuksille.</p> <p>Vaikutusaluetta kuvaa mm. hyvin yksipuolinen talousrakente, hyvin korkea työttömyys, kunnan tulot selvästi laskusuunnassa, väestö vähenee nopeasti, hyvin alhainen pääoman muodostus, hyvin rajallinen palvelutarjonta.</p>

Taulukko 13.2 Elinkeinotoimintaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Investoinnit vähenevät seudulla hyvin vähän.</p> <p>Pieni vähennys seudun työllisten määrässä.</p>	<p>Investoinnit vähenevät seudulla jonkun verran.</p> <p>Kohtalainen vähennys seudun työllisten määrässä.</p>	<p>Investoinnit vähenevät seudulla paljon.</p> <p>Suuri vähennys seudun työllisten määrässä.</p>	<p>Investoinnit vähenevät seudulla erittäin paljon.</p> <p>Erittäin suuri vähennys seudun työllisten määrässä.</p>

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Ei merkittäviä kielteisiä vaikutuksia hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Vähäisiä kielteisiä vaikutuksia kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p>	<p>Kielteisiä vaikutuksia hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Kielteisiä vaikutuksia kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p>	<p>Selvä kielteinen vaikutus hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Selvä kielteinen vaikutus kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p>	<p>Merkittävä kielteinen vaikutus hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Merkittävä kielteinen vaikutus kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Investoinnit lisääntyvätseudulla hyvin vähän.</p> <p>Pieni lisäys seudun työllisten määrässä.</p> <p>Ei merkittäviä myönteisiä vaikutuksia hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Vähäisiä myönteisiä vaikutuksia kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p> <p>Vaikutus lyhytaikainen (esim. rakentamisvaihe).</p>	<p>Investoinnit lisääntyvätseudulla jonkin verran.</p> <p>Kohtalainen muutos seudun työllisten määrässä.</p> <p>Myönteisiä vaikutuksia hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Myönteisiä vaikutuksia kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p> <p>Vaikutus melko pitkäaikainen.</p>	<p>Investoinnit lisääntyvätseudulla paljon.</p> <p>Suuri muutos seudun työllisten määrässä.</p> <p>Selviä myönteisiä vaikutuksia hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Selviä myönteisiä vaikutuksia kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p> <p>Vaikutus pitkäaikainen.</p>	<p>Investoinnit lisääntyvätseudulla erittäin paljon.</p> <p>Erittäin suuri muutos seudun työllisten määrässä.</p> <p>Erittäin selviä myönteisiä vaikutuksia hankealueen lähiympäristön elinkeinoihin, työllisyyteen, aluetalouteen tai palveluihin.</p> <p>Erittäin selviä myönteisiä vaikutuksia kunnan talouteen, kunnan kehitysnäkymiin tai imagoon.</p> <p>Vaikutus erittäin pitkäaikainen tai pysyvä.</p>

13.2 Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen

Taulukko 13.3 Luonnonvaroihin ja niiden hyödyntämiseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Luonnonvaran käyttö tai hyödyntäminen on lainperusteella vapaata tai rajoittamatonta.</p> <p>Luonnonvara ei sijoitu arvoalueelle.</p> <p>Luonnonvara on yleinen tai sitä on runsaasti.</p>	<p>Luonnonvara sijoittuu alueellisesti arvokkaalle alueelle.</p> <p>Luonnonvara on kohtalaisen yleinen tai sitä on kohtalaisen runsaasti.</p> <p>Luonnonvara on hyödynnettävissä.</p>	<p>Luonnonvaran käyttö on lailla säännöteltty tai se sijoittuu seudullisesti arvokkaalle tai suojellulle alueelle.</p> <p>Luonnonvara on harvinaisen tai sitä on vähän.</p> <p>Luonnonvara on helposti hyödynnettävissä.</p>	<p>Luonnonvara on lailla suojattu tai arvokkaaksi luokiteltu tai sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle tai suojellulle alueelle.</p> <p>Luonnonvara on erittäin harvinaisen tai sitä on erittäin vähän.</p> <p>Luonnonvara on erittäin helposti hyödynnettävissä.</p>

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Luonnonvara on vaikeasti hyödynnettävissä.			

Taulukko 13.4 Luonnonvaroihin ja niiden hyödyntämiseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Hanke aiheuttaa vähäisessä määrin haittaa luonnonvaroille tai vaikeuttaa vähäisessä määrin luonnonvarojen käyttöä tai niiden hyödyntämistä.</p> <p>Hanke vaikeuttaa vähäisessä määrin tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen vaikeutuu.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja hieman resurssitehottomasti tai tuhlaavasti.</p> <p>Vaarantamalla luonnonvarojen tulevaa käyttöä vähäisessä määrin.</p>	<p>Hanke aiheuttaa haittaa luonnonvaroille tai vaikeuttaa luonnonvarojen käyttöä tai hyödyntämistä.</p> <p>Hanke vaikeuttaa tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen vaikeutuu.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja kohtalaisen resurssitehottomasti tai tuhlaavasti.</p> <p>Vaikeuttamalla luonnonvarojen tulevaa käyttöä.</p>	<p>Hanke vaikuttaa kielteisesti luonnonvaroihin tai luonnonvarojen käyttöön tai niiden hyödyntämiseen.</p> <p>Hanke vaarantaa tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen vaarantuu.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja resurssitehottomasti tai tuhlaavasti.</p> <p>Vaarantamalla luonnonvarojen tulevan käytön.</p>	<p>Hanke vaikuttaa erittäin kielteisesti luonnonvaroihin tai luonnonvarojen käyttöön tai niiden hyödyntämiseen.</p> <p>Hanke estää tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia luonnonvaroja niin, että ne eivät enää uusiudu.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja erittäin resurssitehottomasti tai tuhlaavasti.</p> <p>Estämällä luonnonvarojen tulevan käytön.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hanke vaikuttaa hieman myönteisesti luonnonvaroihin tai helpottaa vähän luonnonvarojen käyttöä tai edistää niiden hyödyntämistä.</p> <p>Hanke edistää vähän tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p>	<p>Hanke vaikuttaa myönteisesti luonnonvaroihin tai helpottaa luonnonvarojen käyttöä tai hyödyntämistä.</p> <p>Hanke edistää tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia</p>	<p>Hanke lisää tai parantaa luonnonvaroja, niiden käyttöä tai hyödyntämistä.</p> <p>Hanke parantaa tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia</p>	<p>Hanke lisää tai parantaa merkittävästi luonnonvaroja, niiden käyttöä tai hyödyntämistä.</p> <p>Hanke parantaa paljon tulevien sukupolvien mahdollisuuksia hyödyntää luonnonvaroja mm.:</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia</p>

Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Vaikuttamalla tai käyttämällä uusiutuvia luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen helpottuu vähän.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja niin, että niiden resurssitehokas käyttö helpottuu hieman tai tuhlaaminen vähenee hieman.</p> <p>Helpottamalla luonnonvarojen tulevaa käyttöä vähäisessä määrin.</p>	<p>luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen helpottuu.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä niin, että niiden resurssitehokas käyttö helpottuu tai tuhlaaminen vähenee.</p> <p>Helpottamalla luonnonvarojen tulevaa käyttöä.</p>	<p>luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen parantuu.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja niin, että niiden resurssitehokas käyttö tai säästävä käyttö paranee.</p> <p>Parantamalla mahdollisuuksia luonnonvarojen tulevaan käyttöön.</p>	<p>luonnonvaroja niin, että niiden uusiutuminen parantuu selvästi.</p> <p>Vaikuttamalla tai käyttämällä luonnonvaroja niin, että niiden resurssitehokas käyttö tai säästävä käyttö paranee selvästi.</p> <p>Parantamalla selvästi mahdollisuuksia luonnonvarojen tulevaan käyttöön.</p>

14 Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen

Taulukko 14.1 Turvallisuusriskien vaikutusten arvioinnissa käytetyt herkkyysskriteerit.

Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
<p>Vain vähän potentiaalisia haitan- tai vahingonkäräjijöitä tai kohteita.</p> <p>Turvallisuusriskit eivät kohdistu herkkiin kohteisiin tai arvoalueisiin.</p> <p>Hyvin suojaavia esteitä tai suojaavien esteiden tekeminen on helppoa tai halpaa.</p> <p>Työturvallisuustoimenpiteillä on helppo suojautua.</p>	<p>Kohtalaisesti potentiaalisia haitan- tai vahingonkäräjijöitä tai kohteita.</p> <p>Jossain määrin turvallisuusriskejä kohdistuu herkkiin kohteisiin tai korkeintaan paikallisesti arvokkaisiin alueisiin.</p> <p>Jonkin verran suojaavia esteitä tai suojaavien esteiden tekeminen mahdollista, mutta vaatii toimenpiteitä tai investointeja.</p> <p>Työturvallisuustoimenpiteillä on mahdollista suojautua.</p>	<p>Paljon potentiaalisia haitan- tai vahingonkäräjijöitä tai kohteita.</p> <p>Turvallisuusriskejä kohdistuu runsaasti herkkiin kohteisiin tai korkeintaan alueellisesti arvokkaisiin alueisiin.</p> <p>Vain vähäisiä suojaavia esteitä tai suojaavien esteiden tekeminen on vaikeata tai kallista.</p> <p>Työturvallisuustoimenpiteillä on vaikeata tai kallista suojautua.</p>	<p>Hyvin paljon potentiaalisia haitan- tai vahingonkäräjijöitä tai kohteita.</p> <p>Turvallisuusriskejä kohdistuu hyvin runsaasti herkkiin kohteisiin tai korkeintaan valtakunnallisesti arvokkaisiin alueisiin.</p> <p>Ei suojaavia esteitä tai suojaavien esteiden tekeminen on hyvin vaikeata tai hyvin kallista.</p> <p>Työturvallisuustoimenpiteillä on hyvin vaikeata tai hyvin kallista suojautua.</p>

Taulukko 14.2 Turvallisuusriskien arvioinnissa käytetyt muutoksen suuruusluokan kriteerit.

Vähäinen -	Kohtalainen --	Suuri ---	Erittäin suuri ----
<p>Hanke ei aiheuta juurikaan onnettomuus- tai turvallisuusriskejä*.</p> <p>Potentiaalisten riskien vaikutus on paikallinen/vähäinen.</p>	<p>Hanke aiheuttaa kohtalaisen tai kohtalaisia onnettomuus- tai turvallisuusriskejä*.</p> <p>Potentiaalisten riskien vaikutus on paikallinen/kohtalainen.</p>	<p>Hanke aiheuttaa suuren tai suuria onnettomuus- tai turvallisuusriskejä*.</p> <p>Potentiaalisten riskien vaikutus on alueellinen/suuri.</p>	<p>Hanke aiheuttaa erittäin suuren tai suuria onnettomuus- tai turvallisuusriskejä*.</p> <p>Potentiaalisten riskien vaikutus on laaja-alainen/erittäin suuri.</p>
Vähäinen +	Kohtalainen ++	Suuri +++	Erittäin suuri ++++
<p>Hanke vähentää hie- man onnettomuus- tai turvallisuusriskejä.</p>	<p>Hanke vähentää kohtalaisesti onnettomuus- tai turvallisuusriskejä.</p>	<p>Hanke vähentää suuresti onnettomuus- tai turvallisuusriskejä.</p>	<p>Hanke vähentää erittäin suuresti onnettomuus- tai turvallisuusriskejä.</p>

* joita voi muodostua esim. liikenteestä, koneiden käytöstä tai rikkoutumisesta ja rakenteiden sortumisesta tai rikkoutumisesta.

